

שלום פֿתָּרִים

הפעם נקרא את סיפורם של נוטרי הגליל המערבי דן כהן ומיקי אלרואי
שהיו במשורייִן הנוטרים בדרך ליחיעם ב- 20.1.1948

לשם ולתהילה

לפורצי הדרך ולמגינים האמיצים
שריון מקום זה בדמם
בחושם לשחרר את יחיעם הנצורה
ביום ט' שבט תש"ח
וביום ט"ז אדר ב' תש"ח
- זכרם לא ימוש לעד -

אדלר אליהו - אונשטיין מיכאל - אורן רפאל - אסוליו עמוס
אפשטיין צבי - אשר אברהם - ברנשטיין דב - ברקו יעקב
גוזמן חיים - גוטמן יוסף - גוטפלד מיכאל - גולדמן ברוך
גולוב אליהו - גורביץ' חנניה - גורפינקל חיים - גרין ראובן
גרשון משה - דבורצקי חיים - דרווי חיים - הופמן מקס משה
ואקסברג חיים - וגנר חיים - ויזל צבי - וולף מרדכי
ורטהים אמון - זית איתן - ירושלמי מרדכי - כהן נחמן
כרמי יעקב - לבנגרט שמעון - לוין ישראל - יום טוב (לאצ"י) לוינגר
ליברמן אליהו - מולקורב מרדכי מודה - מיליקובסקי משה
מילר ישראל מאיר - מעברי אהובה - משניבסקי יוסף
מצקביץ' דוד - מצקביץ' יוסף - נויפלד מאיר - נקריטש גדעון
סודילוי בנימין - סולומון מלך - סנדלר יחזקאל
פורדי אברהם - פילוסוף אברהם - פוסיקוביץ' אריה
פכטר בן-עמי - פלדמן מרדכי - פלוצר משה - פרייר יהושע
ברל (רודי) יצחק - קונלר גדליהו - קופיטו שמואל
קופל אברהם - קיסילביץ' חיים - קליין יוסף - קמינסקי יצחק
קסטרו אליהו - קרוונברג זאב - רוזנבליט ברוי
רוטמן שאול - שורץ אברהם - שושני נפתלי - שטרן אהרון
שינרמן משה - שינרמן עליזה - שמירא אוריאל - שמירא משה

על אירוע משוריינ הנוטריס קדרכו ליחיעט ב- 20.1.1948 קראנו בספר "חטיבת כרמלי",
בציתונט ובחוקרת "יחיד לוחמי 1992" שט סיפרו לוחמי גדוד 21 על התקרית.
מאצט " **בן עמי פנטור** - בן יחיד לאמא אלמנה", קראנו על אירוע המשוריינ בפרק על
האנדרטא - 47 חילי שיירת יחיעט, עליה רשומט 70 שנות.
שיטה מהשמות, הט חילי משוריינ זה.

אליהו אדלר
עמוס (עמור) אסולין
ישראל מאיר מילר
יוסף מישניבסקי
בנימין לוי סודי
יוסף קליין (לוסטגרטן)

- בפרק זה כתבתי ש- נתקלתי ב- 3 גרסאות לאירוע משוריינ הנוטריס:
1. בעיתון : משוריינ שיצא ב- 7:00 בבוקר לעזרת יחיעט המותקפת, ב- 7:45 כ- 8 ק"מ מנהריה נתקל הטנדר במחסום הראשון ואש, עבר את המחסום הראשון ואת המחסום השני ובמחסום השלישי כ- 9 ק"מ מנהריה, ארבעה מהם נהרגו ועוד שניים נפטרו בבית החולים מפציעותיהם.
 2. בספר "חטיבת כרמלי" : ב- 7:00 בבוקר, יצא משוריינ כמו בכל בוקר ובו 11 נוטריס מגדוד 21 אזור נהריה של חטיבת כרמלי, לבדוק את הדרך ליחיעט וללוות את משאית המשק שהיתה יורדת להביא מים ליחיעט. ב- 7:45, כ- 8 ק"מ מנהריה הם נתקלו באש במחסום הראשון, במחסום השלישי כ- 9 ק"מ מנהריה, 6 מהם נהרגו.
 3. משה ברנהרדט (חבר חניטה מגרעין "במשעול") סיפר לי על השמועות שהיו באזור:
המשוריינ יצא כמו בכל בוקר. המשוריינ היה משוריינ סנדביץ'. (שריון הבנוי משתי שכבות פח ברזל כשביניהן שכבת עץ קשה בעובי 2.5 ס"מ), האש שניתכה עליהם היתה מנשק גרמני חודר שיריון שכבר היה בשימוש בגרמניה במה"ע השניה והחברה נהרגו בתוך משוריינ ולא כפי שסיפרו שהם יצאו ממנו. (משה טוען שכבר אז **טייחו** את האמת).

במקום המארב והקרב יש כיום חניון של הקק"ל הנקרא "גבעת המשוריינ".

פאולוסט 2012 יצרו קשר בני משפחתו של דן כהן, מפקדט של הנוטריס שהיו במשוריינ זה, לאחר שקיבלו באקראי את אחת המאצטות שלנו.
בני המשפחה שלחו דיסק בו צולט דן בוידאו בשנת 2009 מספר על האירוע באנדרטא ובאצטת המשוריינ, חומר כתוב שנצרך עפ"י דברית שסיפר להט דן על האירוע ותמונות. בזמן בו ישבנו וצרכנו את החומר, יצרה איתנו קשר נטלי אסולין מזרפת, אחייניתו של צמוס אסולין, אחד מהנוטריס שנהרג באירוע. ביחד הט מצאו, ראינו וציילנו את סטנו של דן כהן, הנוטר מיקי אלרואי (קראוט לשעבר) שטט היה במשוריינ.
מצדויות אלה, שהן ממקור ראשון, נראה מספר אי דיוקט בציתונות, בספרית ובשמועות שהסתובבו באזור באותה התקופה.
מיקי היה שותף מלא בהכנת המאצט. כמו כן עצרו לנו רבות יוסי פריזט ואנדריאס מאייר מאדוד 121 על חטיבת כרמלי.

הפצט יש שנות שביילבלו אותי למארי, לכן נצטרתי **כרמלי** אלה להקלה.
טט הפצט הדצטת מסי נקודות לתשואות לבכט
וכתב היד לאורק המאצט = תוספות (הספרית) עלי.

בכדי להבין את הלך הרוחות בארץ ואת הקשר שהיה בין הנוטרימס לכדור 21 ובן עמי,
נתחיל כהרצלנו בסקירה היסטורית "קצרצרה" והפעם נתמקד על ה-
ה'האנה', נוטרות ויחידת המשמר הנצ (מ"ן).

דן כהן

על שם התמונה כתוב:
לדן כהן

ממוטקה מעיץ גולדנברג
גדוד 21 פלוגה ג כרמלי

מאוסף התמונות של דן כהן

תבוסת האימפריה העות'מאנית במלחמת העולם הראשונה (1914-1918), הביאה לסופו של שילטון עות'מאני בן 400 שנים בארץ ישראל בקיץ 1917, עם כניסת כוחות צבא האימפריה הבריטית לדרום הארץ וכיבושה לכ- 30 שנים.

ב-2 בנובמבר 1917 חתם שר החוץ הבריטי הלורד ארתור ג'יימס בלפור על מסמך, שבעיקרו הכריזה בריטניה שתתמוך בהקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל (במילים אחרות - זוהי הצהרת ממשלת בריטניה שתתמוך בשאיפות היהודיות הציוניות). אנו מכירים מסמך זה בכינויו - **הצהרת בלפור**.

בדצמבר 1917 הוכרז בארץ על ממשל צבאי בריטי. 1918, הכוחות הבריטיים המשיכו צפונה וכבשו את הארץ כולה. המדיניות שנקט בה הממשל הצבאי היתה שיקום התשתית הפיסית של הארץ לתועלת הצבא והמנהל והכשרתה לקראת כינון שלטון אזרחי. במהלך המלחמה סבלה אוכלוסיית א"י מרעב, מחלות ואבטלה המונית. הממשל הצבאי הבריטי ייבא מוצרי מזון בסיסיים וחילקם לאוכלוסייה. אלפי תושבים הועסקו תמורת שכר בעבודות ציבוריות שונות: סלילת כבישים, שיפוץ מסילות ברזל וכו'. כמו כן פעל הממשל לשיקום הסחר הפנימי, לקביעת תקנות למסחר הוגן, לייעורם מחדש של אזורים נרחבים ולהגנה על החורש הטבעי הקיים. כמו כן נעשו פעולות שונות למלחמה במחלת המלריה באמצעות יבוש ביצות והקמת תחנות לבריאות האוכלוסייה.

הצהרת בלפור עוררה יהודים לעלות לארץ ישראל והתקבלה ע"י 'חבר הלאומים'.

גלי העליה של התנועה החלוצית אשר נהרה לארץ-ישראל לאחר כהן הצהרת בלפור, הביאה גם ארחי הנח. בשלושה בינואר 1922, נר אמיסי כחונכה הרפ"ב, דרכו רגלי לראשונה על אדמת ארץ-ישראל בודתי בנמל חיפה. בארצות שונות, ובמקומות שונים אשר בהם התקיימו קהילות יהודיות, התארגנו קבוצות צעירים וגם בודדים אשר פניהם היו מודעים לארץ ישראל בכדי לבנונה ולהבנות בה.

כתב פנחס פחטר פלכרן/ות"ו מהח.ח.א'

'חבר הלאומים' - היה ארגון בינלאומי שהוקם ב-1920 לאחר מלחמת העולם הראשונה. מטרותיו כללו מניעת מלחמה באמצעות ביטחון קיבוצי, פירוק ממשק, יישוב סכסוכים בין מדינות באמצעות משא ומתן ודיפלומטיה ושיפור הרווחה העולמית. עם חברותיו נמנו רוב מדינות העולם (ארה"ב לא היתה חברה בו). 'האו"ם' נוסד בשנת 1945 לאחר מלחמת העולם השנייה בכדי להחליף את 'חבר הלאומים'.

'חבר הלאומים' פיתח את משטר המנדטים (סוגים: A, B & C) עבור 14 טריטוריות שיצאו משליטת 'מעצמות המרכז' שהפסידו במלחמת העולם הראשונה ל'מדינות ההסכמה', במיוחד עבור שטחים מהאימפריה העות'מאנית והקיסרות הגרמנית. (לממלכת בולגריה נכבשו שטחים והקיסרות האוסטרו-הונגרית הפכה לשתי מדינות שבהתחלה חולקו טריטוריות מהן בין המדינות השכנות להן).

מנדט סוג A ניתן בעיקר לטריטוריות שיצאו מהאימפריה העות'מאנית לשעבר. מנדט הוא ייפוי כוח הניתן למעצמה כלשהי לשלוט באופן זמני או חלקי על טריטוריה שאוכלוסייתה עדיין אינה בשלה לשלטון עצמי, או שהוטלו עליה סנקציות מסוימות. משימת הנאמן להדריך, לחנוך, ולפתח את הטריטוריה כך שיתאפשר לאוכלוסייה לכוון שלטון עצמי בר קיימא. המנדט אמור להסתיים כאשר התושבים מסוגלים לנהל את ענייניהם באופן עצמאי.

14 הטריטוריות נמסרו ע"י הֶכְבֵּר לניהול 7 מ'מדינות ההסכמה' שניצחו במלחמה - I: בריטניה, צרפת, בלגיה, ניו זילנד, אוסטרליה, דרום אפריקה ויפן. שטחי האימפריה העות'מאנית חולקו בין צרפת ובריטניה. הוקמה ועדת מנדטים שפיקחה על המנדטים שנתן הֶכְבֵּר ואף אירגנה משאלי עם בטריטוריות שנויות במחלוקת על מנת שתושביהן יקבעו לאיזו ארץ ברצונם להצטרף. בפועל התייחסו מקבלות המנדט לטריטוריות אלו כמושבות לכל דבר.

המושבה מטולה, קבוצת תל חי, קיבוץ כפר גלעדי ומושב חֲמַאָה באצבע הגליל, היו אמורים להיות שייכים למנדט אותו תקבל צרפת על סוריה. ישובים אלה לא לקחו חלק במלחמתם של הערבים בצרפתים. בפברואר 1919 ניצחו ערבים חיילים צרפתים ואלה ברחו לכפר גלעדי שלא נתן להם מחסה. ערבים הגיעו לתל חי לבדוק המצאות חיילים צרפתים וכשראו שאין, עזבו. מה-1.3.1919 החלו כנופיות ערבים ובדואים מחופשים לחיילים צרפתים בהתנכלויות והתנפלויות על יישובים אלה. קריאות המתיישבים לעזרה לא נענו בזמן וההתקפות גרמו לעזיבתם הזמנית של ארבעת היישובים, עד סתיו תרפ"א (1920). תקופה אומללה זו של טרגדיה וכישלון מכונה מאורעות תל-חי.

בעקבות מאורעות תל-חי, חל שינוי בתפיסה הביטחונית של ראשי הישוב בארץ מהגנה על יישובים בודדים להגנה על כל הארץ. לשם כך היה צורך להקים ארגון שיוכל לבצע זאת. פורק ארגון 'השומר' ובמאי 1920, הוקמה **ה'הגנה'** ע"י מפלגת אחדות העבודה שנקראה גם **"השורה"**, ו**"הארגון"**. לאחר כחצי שנה, עקב הקושי לממן ולהרים ארגון בסדר גודל כזה, הועברה השליטה עליו לידי ההסתדרות וזו איחדה לתוכו את חברי 'גדוד העבודה' וה'הגנה'.

ב-1 ביולי 1920 החל בארץ ממשל אזרחי בריטי בראשות "הנציב העליון". הנציב הראשון שמינו הבריטים היה היהודי לורד הָרְבֵּרט סְמוּאֵל.

מרץ 1921 הגיע וינסטון צ'רצ'יל, אז שר המושבות הבריטיות לביקור בארץ במטרה להרגיע את ערביי המזרח התיכון שהתנגדו נחרצות להצהרת בלפור. צ'רצ'יל הודיע להם כי ממשלת בריטניה מחויבת לעם היהודי לפי הצהרת בלפור. כתגובה להודעת צ'רצ'יל, פתחו ערביי ישראל בחמישה ימי אלימות של רצח, אונס, שוד וביזה ביישובים היהודים. ימים אלה ידועים בכינויים מאורעות תרפ"א אשר החלו ביפו ב-1.5.1921, ובמהלכם נהרגו 47 יהודים ונפצעו 140.

יוני 1922 פירסם שר המושבות של בריטניה וינסטון צ'רצ'יל, את הספר הלבן הראשון. זהו מסמך שהוצג בפני הפרלמנט לאישורו ובו מתוארת מדיניות בריטניה בנוגע לעתידה של ארץ ישראל תחת שלטון המנדט הבריטי. במסמך כתוב שבריטניה ממשיכה לתמוך בעקרונות הצהרת בלפור ובכדי לרצות את ערביי הארץ, קבע צ'רצ'יל כי העלייה היהודית לארץ ישראל תוגבל למכסה אותה תהיה מסוגלת הארץ לקלוט מבחינה כלכלית ולא כל הארץ המובטחת תועבר לידי היהודים.

לפני אישור המסמך בפרלמנט, העבירו אותו הבריטים לאישור ראשי ההסתדרות הציונית ברשות הדוקטור חיים ויצמן ולמשלחת מנהיגים ערבים. מנהיגי ההסתדרות אישרו אותו והמשלחת הערבית לא.

בעקבות הספר הלבן הראשון, ומאורעות תרפ"א, הרחיב הישוב היהודי בארץ את ארגון ה'הגנה' מארגון מקומי של יודעי סוד לארגון כלל ארצי המשתף נציגים מכל רחבי הקשת הפוליטית שישמש מעין נציגות רשמית ליישוב היהודי בארץ ישראל. לשם כך הוקם ועד ההגנה הארצי - "מרכז ההגנה". כמו כן התחילו בהכנות צבאיות מקיפות אשר כללו אגירת נשק והסלקתו וקיום אימונים צבאיים.

ספטמבר 1922, העניק 'חבר הלאומים' לבריטניה מנדט סוג A על פלשתינה (א"). בארץ החלה תקופה הידועה בכינויה – **המנדט הבריטי** שהסתיימה ב-1948 עם הקמת מדינת ישראל. במהלך השנים הפך הביטוי 'המנדט הבריטי' לכינוי המקובל לכל תקופת שלטונה של בריטניה בא"י.

במהלך שנות העשרים המצב הכלכלי והביטחוני בארץ ישראל היה נוח ועל כן ההשקעה ב'הגנה' לא הייתה מרבית ובמקום כוח צבאי מסודר היא אורגנה כמיליציה אזרחית.

עקב יריבות עזה בין חמולות על ההנהגה בקרב הערבים, פרץ ב-23.8.1929 שבוע של מאורעות בהן נרצחו 133 ונפצעו 339 יהודים. כמו כן נחרבו יישובים וקהילות יהודים ברחבי ארץ ישראל. שבוע זה נקרא מאורעות תרפ"ט.

מאורעות תרפ"ט תפסו את ה'הגנה' לא מוכנה ברוב חלקי הארץ, אך במקומות בהם היו קבוצות מאורגנות הפגיעה ביהודים הייתה מינימאלית. בעקבות המאורעות החלה ה'הגנה' בהכנות צבאיות מקיפות בכל רחבי הארץ. כשנתיים מאוחר יותר העבירה ההסתדרות את הפיקוד על ה'הגנה' ל"מפקדה הארצית" - גוף אזרחי שהורכב מאנשי ההסתדרות ואנשי המחנה האזרחי בחלוקה שווה.

באוקטובר 1930, פורסם הספר הלבן השני שהיה מסקנות שנגעו לגורמים שהובילו למאורעות תרפ"ט. הספר היה נסיגה ממדיניות בריטניה. הייתה בו התחייבות כפולה המנוגדת להצהרת בלפור בדבר הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל. כמו כן, היה בו יתרון לרוב הערבי, ובנוסף הוא העמיד את היהודים והערבים על בסיס שווה, למרות שהערבים היו רוב.

בתגובה לספר התפטר דר' חיים ויצמן מהמנהיגות הציונית. התפטרותו יצרה לחץ במשרד המושבות הבריטי ועל הממשלה והפרלמנט של הממלכה המאוחדת הופעלו לחצים לסגת מהמסקנות. בסופו של דבר נשלחה איגרת רשמית לויצמן שגם הוקראה בפרלמנט האומרת: "ממשלת הוד מלכותו תמשיך לנהל את פלשתינה בהתאם לתנאי המנדט כפי שאושרו על ידי מועצת חבר הלאומים. זוהי התחייבות בינלאומית שנסוגה ממנה אינה באה בחשבון".

מאורעות תרפ"ט יצרו ויכוחים רבים בצמרת היישוב בדבר מהדיניות שיש על ה'הגנה' לנקוט כלפי הערבים. מויכוחים אלו נוצר הפיצול הגדול, אברהם תהומי וחבריו שדרשו פעולה נחרצת פרשו מהארגון והקימו ב-31 את האצ"ל.

באפריל 1936 הכריז 'הועד הערבי העליון' בהנהגתו של חאג' אמין אל חוסייני על שביתה כללית. במקביל לשביתה, פרצו אירועי דמים. 'המאורעות', או 'המרד הערבי הגדול' כפי שכונה בפי הערבים היו מרד אלים של ערביי הארץ נגד שלטון המנדט הבריטי והתושבים היהודים וגם עשיית רושם טוב על הנאצים והפשיסטים הכוחניים באירופה. הערבים פגעו ביהודים בדרכים שונות כמו: רצח, ירי על יהודים שעבדו או עברו ביישובים ערביים, התנכלות לתחבורה, שרפת שדות תבואה, עקירת וגדיעת עצי פרי ויערות ועוד ועוד עד מרץ 1939.

בשנים 1936 / 1939 התחוללו פריעות, הקרבים חיבלו בקרי המכתה-הגבוה של הרשת

הארצית ולקחים הדירות השחררה אפלה בתל-אביב ובדרום כולו. מלכונותיו le פנחס פחטר מח.ח.א

השביתה והמרד הערבי האלים (שהחריף ב-1938), הביאו את הארגון לשינוי הטקטיקה ועברו מהתגוננות ל- "יציאה מהגדר". פעולות תקיפה יזומות והעתקת הלחימה מהישובים היהודים אל היישובים הערבים. ה'הגנה' פעלה בשני מישורים: רשמי ומחתרתי. כל מישור כלל גופים ויחידות משלו, שפעלו בשנים שונות. פעולות ה'הגנה' בשנים אלה, נועדו בעיקרן להתמודד עם המרד הערבי ואח"כ במרי. לשם כך הוקמו:

1936- "הנודדת" - יחידת קומנדו שנעה בלילות בשדות והתקיפה כנופיות ערביות. פעלה בין אפריל לאוקטובר '36.
ו- חיל הנוטרים - חיל עזר משטרה בפיקוד הבריטים והזרוע המגויסת של ה'הגנה'. פעל עד הפינוי הבריטי ב-48'.

1937 הוקם ה- פו"ש (פלוגות שדה) - הפו"ש הוקם במסגרת ארגון 'ההגנה' ובאישור הבריטים לשם הגנת היישובים העבריים במהלך מאורעות תרצ"ו - תרצ"ט (1936-1939). פלוגות הפו"ש סייעו ליישובים מותקפים, לקדם את פני האויב, לרדוף ולהתמודד איתו מחוץ לגבולות היישובים וכן לבצע פעולות מיוחדות. פעל בשנים 1937-1939.

1939 הוקמו ה- פו"ם (פלוגות מיוחדות) - ערכו פעולות תגמול נגד ערביי ארץ ישראל ופעולות נגד ממשל המנדט. פלוגות הפו"ם התקיימו 3 חודשים.

ה-חי"ש (חיל השדה) - הוקם כהמשך לפו"ש. היה ארגון צבאי חשאי, שהורכב ממתנדבים בעלי כושר לחימה החי"ש פעל עד מאי 1948.

וה-מוסד לעלייה ב' - הוקם ע"י ה'הגנה' והנהגת היישוב בכדי לארגן את ה-העפלה - העלייה הבלתי ליגאלית לארץ ישראל. לפני מלחמת העולם השנייה הביא מוסד זה ארצה למעלה מ-22,000 מעפילים דרך היבשה ודרך הים עם 11 ספינות ומסיום מלחמה השנייה ועד להכרזת המדינה הביא ארצה למעלה מ-70,000 מעפילים ב-64 ספינות.

מרץ 1939 - הסתיים המרד הערבי הגדול

17 במאי 1939, יצא לאור "**הספר הלבן**" השלישי. קובץ תקנות שהיו שינוי מוחלט במדיניות הבריטית מהצהרת בלפור. הספר עורר זעם גדול בתנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ התאחד נגדו ונגד הבריטים.

במאי 1939, קראה הנהגת היישוב לשתף פעולה עם הבריטים במלחמתם בגרמניה. בן-גוריון הבטיח שהיישוב יילחם לצד הבריטים נגד גרמניה הנאצית כאילו אין "ספר לבן", וימשיך להלחם נגד ה"ספר הלבן" כאילו אין מלחמה נגד הנאצים. רבים מבני היישוב התגייסו לצבא הבריטי ועזרו לבריטים במאמץ המלחמתי נגד הנאצים.

1.9.1939 – פורצת מלחמת העולם השנייה וגם לארץ ישראל יש חשש מהאיום הנאצי.

ביוני 1940 כבשה גרמניה את צרפת והשליטה בצרפת ובמושבותיה הייתה בידי משטר וישי הפרו-נאצי. בכך באו סוריה ולבנון תחת שלטון פרו-נאצי, שהיה בו משום סכנה גלויה ליישוב היהודי בארץ ישראל.

רבים מערביי ארץ ישראל נקטו עמדה אוהדת כלפי גרמניה וציפו לבואם של צבאות היטלר, אותו כינו "אבו עלי", בתקווה שיביס את הבריטים. עם זאת, חלק קטן מערביי הארץ נקטו בגישה פרו-בריטית ואף התגייסו לצבא הבריטי.

1940 קמה המחתרת **לח"י** ע"י פורשי האצ"ל שהתנגדו להפסקת המאבק במנדט הבריטי בתקופת מלחמה"ע ה-II.

1940 הקימה ה'הגנה' את ה-**ש"י (שירות ידיעות)** - שירות המודיעין. ה-ש"י אוחד עם ה-**ר"ן (ריגול נגדי)** ב-42'.

אפריל 1941 נפלה יוון בידי הגרמנים.

בהמשך שנת 1941, התקדמו יחידות הצבא הגרמני [קורפוס אפריקה (ג'יס שיריון)] של הגנרל ארווין רומל בצפון אפריקה מזרחה לכיוון תעלת סואץ. בארץ גבר החשש מפני נפילת התעלה ומאביב 1942 עד 3 בנובמבר 1942, החלה בארץ תקופה הידועה בכינוייה- מאתיים ימי חרדה.

הבריטים, הנהגת הישוב היהודי וה'הגנה', עשו הכנות להגנת הארץ מפני פלישה גרמנית לארץ והכינו פעולות התנגדות לכובשים, אם תיפול בידי האויב. הבריטים גם הכינו תוכנית נסיגה שלא כללה בה את תושבי הארץ.

ב-15 במאי **1941 הוקם הפלמ"ח (פלוגות מחץ)**

גוף צבאי שהוקם במלחמת העולם השנייה בהסכמת השלטון הבריטי במטרה להילחם בכוחות הגרמניים ושותפיהם במקרה שיפלוש לארץ-ישראל. הוקמה בו המחלקה הגרמנית שתשמש כוח גרילה למקרה זה. הפלמ"ח נבדל משאר כוחות ההגנה בכך שאנשיו שירתו ביחידות קרביות ומקצועיות סדירות במעמד של מגויסים גיוס-חובה והיו מוכנים לפעולה מיידית בכל מקום בו נדרשו ע"פ צו המוסדות הלאומיים והוראות מטכ"ל ההגנה. ממרס 1942 נהנה הפלמ"ח ממעמד מוכר למחצה מצד הצבא הבריטי ושלטון המנדט הבריטי בארץ, שהיו מעוניינים בקיומו ובפעולותיו המבצעיות ואף מימנו את אימוניו. משחלפה סכנת הפלישה הגרמנית, ניתקו הבריטים את השיתוף והפלמ"ח הפך לגוף מחתרת במלוא מובן המלה.

רק לאחר 64 שנים נודע עד כמה גדול היה האיום הנאצי על הארץ. במרץ 2006 פורסם מחקר של שני היסטוריונים גרמניים, לפיו בקיץ 1942, עם התקדמות קורפוס אפריקה לכיוון מצרים וארץ ישראל, השלימו הנאצים הכנות לביצוע תוכנית להשמדת יהודי ארץ ישראל. הוקמה עוצבת מבצע מיוחדת לצורך כך במסגרת האס אס בשם "איינזצגרופה אג'יפטן" (איינזצגרופה מצרים) שכללה 24 חיילי אס אס בפיקודו של ולטר ראוף, קצין האס אס שהיה אחראי בסוף 1941 ובראשית 1942 על ייצואן של משאיות להמתה באמצעות גז הפליטה שלהן, שהוזרם לתא מטען אטום ובו הקורבנות. השמדת חמש מאות אלף היהודים בארץ ישראל אמורה הייתה להתבצע באותם האמצעים והשיטות שבהם בוצע רצח יהודי אירופה, דהיינו הפעלת מתנדבים מתוך האוכלוסייה המקומית, הלא יהודית, כמסייעים לביצוע הרצח השיטתי, בהדרכתו ובפיקודו של צוות גרמני מצומצם. אנשי עוצבת המבצע הוצבו באתונה והמתינו לפקודה לנוע לארץ ישראל, אך הוורמאכט (צבא הקבע של גרמניה הנאצית) התנגד לבוא הצוות לאזור ו"איינזצגרופה אג'יפטן" נאלץ להשאר ביוון.

ה'הגנה' היתה הארגון הצבאי הגדול והמרכזי של היישוב היהודי בארץ ישראל בתקופת השלטון הבריטי והיוותה את התשתית להקמת צבא הגנה לישראל עם הקמת המדינה.

האצ"ל והלח"י נחשבו אירגוני טרור ובשנים הראשונות של המדינה, לא היה ביטוי ממלכתי למורשתם. היו סיבות להאמין כי מדיניות דחיקתם מסיפור התקומה נמשכת באופן מכוון. בשנת 79' בזמן שבגין (ממפקדי האצ"ל) כיהן כראש ממשלה, החלה חלוקת "אות האצ"ל". ישנם היסטוריונים הרואים במאבק המזוין של האצ"ל בבריטים, גורם משמעותי ביציאת הבריטים מהארץ. רק בשנת 1980 הכירה מדינת ישראל בתרומת הלח"י וראתה בו גוף לוחם שסייע בתקומת המדינה.

חיל הנוטרים (חיל עזר למשטרה)

חיל הנוטרים נוצר בחסות "משטרת פלסטינה" הבריטית. (British "Palestine Police")

משטרת פלסטינה הוקמה ב-1 ביולי 1920, עם הקמתה של הממשלה האזרחית בפלסטינה. The Palestine Police Force כללה קצינים וחיילים בריטים וגם ערבים ויהודים מקומיים. כוח זה קיבל את האחריות המשטרתית מידי הצבא הבריטי שעד אז מילא גם את תפקידי המשטרה בשטח העות'מאני הכבוש.

בין השוטרים הערבים והיהודים היו מתחים מתמידים.

[כבר ב-1870, חוו תושבים יהודים התקפות של פורעים ערבים והחלו להגן על עצמם מהתקפות נוספות, גם ע"י העסקת שירותי הצ'רקסים (מוסלמים מהקווקז). בשנת 1907 הקימה קבוצת מתיישבים קטנה את ארגון ההגנה העצמית הראשון, שנקרא "בר גיורא". בשנת 1909 הארגון גדל והתרחב ונקרא "השומר" (או 'המשמר'). לאחר מלחמת העולם הראשונה, צברה הלאומנות הערבית בפלסטינה תאוצה במיתקפות אלימות על יהודים ורכוש יהודי. בתגובה למה שנראה כחוסר רצון מצד משטרת פלסטינה להרשות לעצמה לתת הגנה נאותה, הפכה תנועת 'השומר' בשנת 1921 ליותר מאורגנת והוקמה 'ההגנה'.

'ההגנה' נחשבה בעיניי שלטונות המנדט הבריטיים לכוח חמוש בלתי חוקי.

למרות היותה גדולה, היתה 'ההגנה' מצוידת במעט ולא היתה מסוגלת לצבור ניסיון מספיק בשטח הפתוח].

בין השנים 1920 ל-1926 כללו כוחות המשטרה בפלסטינה את "משטרת פלסטינה" (Palestine Police Force), "הז'נדארמריה הפלסטינאית" (שגם נקראה "המשטרה המעולה"), "הז'נדארמריה הבריטית", ויחידות צבאיות שונות. **ז'נדרמריה** - גוף צבאי העוסק בפעילות שיטור רגילה. האנשים בגוף זה נקראים ז'נדרמים. הז'נדרמריה הוא גוף המחזק את המשטרה, ופועל איתה בשיתוף פעולה.

בשנת 1926, פוזרו שתי הז'נדארמריות. משטרת פלסטינה הקימה כוח חדש שנקרא "חיל ספר עבר הירדן" (TJFF) והקימה סניף של משטרה משלימה ממתנדבים עוזרים.

מדי משטרת פלסטינה בשנותיה הראשונות לא היו הומוגנית אלא לפי כל מקרה בהתאם לאזור: מגוון טוניקות ומכנסי רכיבה בצבע חאקי צבאי ושחור המשטרת, עם וריאציות לקצינים או ל צוות, ולפעמים בתערובת של טוניקות שחורות עם מכנסי חאקי.

מגוון הכובעים היה בהתאם לאזור: בתל אביב השוטרים חבשו כובעי מצחיה מעוצבים במיוחד עם כתר לבן וסרט כחול, בזכרון יעקב וצפונה חבשו כובעי מצחייה צבאיים, במקומות אחרים חבשו קולפאק.

קולפאק - כובע צ'רקסי או קווקאזי, עשוי צמר שחור מדובלל דמויי תרבוש (בצורת טרפז מזדקר כלפי מעלה). על מנת להימנע מפגיעה בכל אחד מהלאומים על ידי שימוש בכובע עם סגנון המזוהה יותר מדי עם אחד על פני אחר, בגלל התנגדות כללית לתרבוש אותו חבשו שוטרים מצריים ובגלל התנגדותם של המוסלמים לכובע מצחון, המפריע להשתחוות בתפילה, נבחר הקולפאק ככובע לשוטרים מקומיים ולגאפירים.

חלקי המדים הסטנדרטיים שהיו לכולם היו מגפי העור (jackboots), חגורות בראון סם והרצועות הצולבת. במקרים רבים, גם בנדולרות עור (חגורת כדורים) בצבע שחור או חום (לא בתל אביב). עם הזמן מדי משטרת פלסטינה היו להומוגנים: מכנסיים וטוניקה שחורים, וכובע קולפאק שחור או כובע מצחיה.

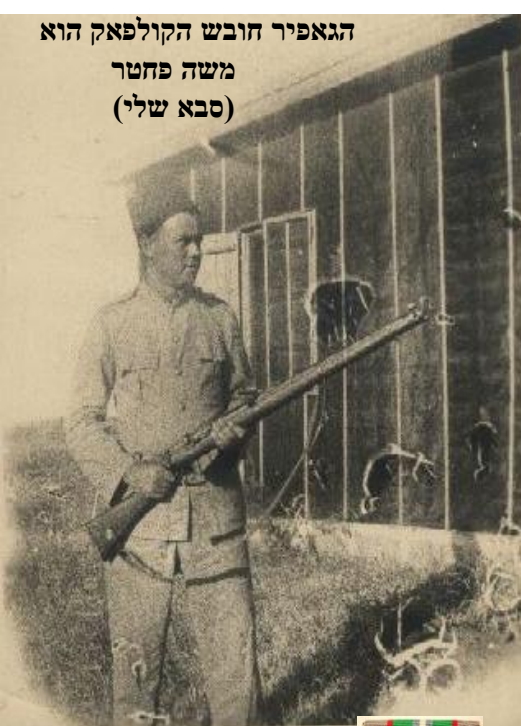
משטרת פלסטין ויחידות הנוטרים בשמותיהם השונים:

חיל עזר למשטרה	Auxiliary Police Force
חיל להגנת הישובים היהודים	Jewish Settlement Defense (JSD)
משטרת הישובים העיבריים (מי"ע)	Jewish Settlement Police (JSP)
גפירים	Ghaffirs
שוטרים מוספים	Supernumerary Police
שוטרים מוספים זמניים	Temporary Additional Constables
שוטרים מיוחדים	Special Police / Special Constables
משמרות נעים	Mobile Guards / Mobile Reserve
מישמר החוף	Coastal Guard
פלוגות הלילה (או האש) המיוחדות	Special Night Squads
חיל הספר העבר הירדן	Transjordan Frontier Force(TJFF)

הגאפיר חובש הקולפאק הוא

משה פחטר

(סבא שלי)

על כך קיבל סבא את אות ההגנה

מ-1926 עד פרוץ המהומות ב-1936 הנוטרות היתה מצומצמת. סעיף ב"פקודת (חוק) המשטרה, 1926", אפשר העסקת שני סוגי שוטרים נושאי נשק ככוח תגבור: "**שוטרים מוספים**" ו"גאפירים" (יהודים וערבים). (סעיף בחוק שנוצל עד תום ע"י ה'הגנה' כעשור לאחר מכן).
לכל מפקח מחוזי במשטרה הותר לגייס בעת הצורך "**שוטרים מוספים**" אשר קיבלו את נשקם ומשכורתם מידי המשטרה והיו נתונים למרותה. ה"גאפירים" היו שומרים ששכרו מוסדות, יישובים ואנשים פרטיים להגנה עצמית לאחר קבלת אישור מיוחד ממשטרת המנדט. הם לבשו מדים דומים למדי המשטרה הבריטית, חבשו כובעי קולפאק, היו מזוינים ברובי ציד (לא ברובים צבאיים), וקיבלו את משכורתם ממעסיקיהם. כול השוטרים האלה נקראו בארץ **גאפירים**.

למקור השם 'גאפיר' (Ghaffir) יש שתי גרסאות:
- ח'פיר (خفير), מילה ערבית שפירושה שומר פרטי.
- כינוי ששרד מימי השלטון העות'מאני לשומר שגויס על ידי מוסדות או אישים לצרכים פרטיים בהסכמת המשטרה.
- כאפיר (kaffier), כינוי גנאי של השלטון הבורי בדרום אפריקה לחיילים ילידים שעשו את העבודות השחורות כמו ניקוי שירותים ועבודות סבלות.

עם פרוץ המאורעות באפריל 1936, התארגן הישוב היהודי להגן על עצמו. ה'הגנה' שיפרה את פריסתה ודרכי ארגונה מאז מאורעות תרפ"ט, אך לא היה די בכך. הבריטים שגילו אוזלת יד בהגנה על הישוב היהודי גם ראו בנשק ופעילות ה'הגנה' כבלתי ליגאליים.

בעקבות המאורעות נאלץ שלטון המנדט הבריטי לתגבר את כוחות השיטור הקיימים בלוחמים. עד למאי 1938, גדל הכוח לשתי דיביזיות (אוגדות) של הצבא הבריטי, שאף הן לא ענו על הצרכים בדגש על הגנת הישוב היהודי. מכיוון שכך, פנתה הנהלת הסוכנות היהודית לממשלת המנדט, שתגייס מספר גדול של שוטרים מיוחדים לחיזוק המשטרה, אשר כוחה לא הספיק לשמירה על הסדר והבטחון. לאחר מסע ומתן ולחצים ממושכים נענו השלטונות וכבר מסוף מאי 1936 החלו בתגבור המשטרה בבני המקום ומתן רישיונות. ל- "**שוטרים המוספים**" ביישובים בסכנה גויסו:

- גאפירים לובשי מדים, חמושים ברובי ציד, ששכרם שולם בידי היישובים והמוסדות. (המתכונת הקיימת מ-1926).
- גאפירים לובשי מדים, חמושים ברובה צבאי, שנטלו שכרם מהמשטרה ("**שוטרים מוספים**"). (המתכונת מ-1926).
- בנוסף גויסו אזרחים-מתנדבים ללא שכר, שצוידו בנשק ובמדים, או בסרטי שריון משטריים, לשמירה במקום מגוריהם. אלה כונו "**שוטרים מיוחדים**" או "**ספיישל פוליס**".

כל הכוח הזה נקרא -**חיל עזר משטרי**, או **משטרת היישובים העבריים** (מי"ע).
קציניה היו בריטים, המש"קים והטוראים יהודים, שנתקבלו לשירות בהמלצת הסוכנות היהודית ובתאום עם ה'הגנה'. השומרים היהודים שגויסו זכו לכינוי - **נוטרים**.
(במשטרת המנדט הבריטי שרתו קצינים יהודים, אבל לא היו קצינים יהודים בנוטרות).

עשרות הנוטרים שגויסו ראשונים, נשלחו להגנת היישובים בעמק הירדן ובעמק יזרעאל, מצוידים בנשק מיושן.

במפקדת ההגנה ידעו על מקור השם גאפיר (خفير ו- kaffier) ועשו מאמצים למחוק אותו מהסמל. לבסוף נענו הבריטים והשם הזה הורד מהמדים של **משטרת היישובים**. הוא נשאר רק על מדי ה- "**שוטרים המוספים**" ששם הרשמי היה גאפיר.

סמל על כובע גאפיר

הקמת חיל הנוטרים היוותה שינוי חשוב ביותר - הבריטים הכירו בזכותו של היישוב היהודי להגן על עצמו. זאת הייתה הפעם הראשונה שאנשי היישוב גויסו, חומשו ואומנו תחת חסות הבריטים (באופן לגאלי).

מרכז ההגנה ראה באפשרות זו של קיום כוח מגן לגאלי, הזדמנות ליצירת מסגרת צבאית מאורגנת דו-ערכית והחלה לפעול להפיכת הנוטרים מכוח אזורי מפוזר לגוף הגנה ארצי. הסוכנות היהודית הטילה את הטיפול בנוטרים על יהושע גורדון, שמאז מאורעות תרפ"ט שימש כאיש הקישור שלהם למשטרה. הוא עודד את ההתנדבות לנוטרים, וידא שהמועמדים לשירות יהיו נאמנים להגנה ולקו ההנהגה, והשפיע על המשטרה לפיתוח הנוטרים לצרכי היישוב.

ביוני 1936 הציעה הסוכנות לגייס כ-2,550 נוטרים מהם 1,800 על חשבון היישובים ולהפכם ליחידה משטרתית מגובשת ומאורגנת. אולם הממשלה קבעה, שתיענה רק לפניית כל יישוב בפני עצמו. תחילה הושבעו 600 איש, שליש מהם - על חשבונה, והם הוגבלו לפעול בתחום היישוב בלבד. רק לגאפירים, נושאי רובי-ציד, הותר לצאת למרחב השדות.

צרכי הביטחון אילצו את הממשלה להגביר את הגיוס ועד ספטמבר '36, כבר הגיע מספר הנוטרים ליותר מ-2,800.

בראשית ינואר 1937 אישרה ממשלת המנדט את התכנית שהגישה לה הסוכנות. לפי תוכנית זו חולק חיל הנוטרים לעשרה גדודים, שהתאימו פחות או יותר לחלוקה האזורית של ה'הגנה'. לכל אזור (אשר כונה גדוד), ניתן שם עברי ונקבע לו צבע מיוחד. (ירושלים - כחול כהה, הנגב - כחול, דרום - לבן, שרון - כתום, עמק חפר - אדום, כרמל - ירוק, זבולון - צהוב, הגליל המערבי - אפור, יזרעאל - סגול, גלבע - שחור, ירדן - תכלת, גליל עליון - חום).

הממשלה שילמה מחצית משכר הנוטרים, הציד וההכשרה שקיבלו השתפרו (הם הוכשרו למשימת אבטחת היישובים והמרחב שביניהם) והותר להם לצאת לשדות ולמטעים.

הנוטרים החלו להראות כבר בשלב זה, כיחידה משטרתית לכל ענין ודבר. ניתן להם מדים נאים ואחידים, כלי נשק טובים, וכובע הקולפאק הוחלף לכובע אוסטרלי.

הכובע האוסטרלי היה רחב שוליים ובעל קיפול מצד שמאל. קיפול זה נועד לאפשר נשיאת רובה על כתף שמאל בצעידה ארוכה. על השוליים השמאליים של הכובע היה תג משולש צבעוני שציין את האזור (גדוד) אליו השתייכו הנוטרים.

בכל ישוב הוקמה 'נוקטה' - (תחנת נוטרים/נקודת משטרה) ושם אוסון הנשק. נוקטה - מילה בערבית שפירושה "נקודה". שם מימי השלטון העות'מאני.

בנוסף לגדודים אלה היו נוטרים שסופחו לצבא, נוטרי "גדר הצפון", נוטרי משמר החופים, נוטרי המשמר הנע, נוטרים "פרטים" כמו נוטרי חב' החשמל (זוכרים את היחידה להגנת קווי החשמל מהצטת אלף ונהריים?),

נוטרי הרכבת, נוטרי שדות התעופה, נוטרי חברת האשלג, נוטרי נמל חיפה, נוטרים שסופחו לוינגייט ועוד יחידות סיוע מקומיות שונות. מספרם גדל, ונוספה גם היכולת לגייס 'אנשי מילואים'.

מעבר לתפקידים הלגאליים במשטרת המנדט, היו יחידות הנוטרים בתאום עם ה'הגנה' הסוואה לאימון נרחב של חברי ה'הגנה', איפשרו לפו"ש (פלוגות השדה) לפעול עצמאית, בעיקר עזרו ללוחמי החי"ש בחיפויים על פעולות הברחת נשק, אבטחת מבצעי ההתיישבות "חומה ומגדל" ועוד, לעתים - בשימוש בנשקם ובמדיהם של הנוטרים.

מקיץ 1938 הורחב הגיוס לנוטרים גם לתפקידי ביטחון כלליים. לעזרת הנוטרים הבריטיים המשטרה גייסה נוטרים לתפקידי שיטור, קשר וחקירות.

17 במאי 1939, פורסם "הספר הלבן" השלישי ועורר זעם גדול בתנועה הציונית והיישוב היהודי בארץ התאחד נגדו ונגד הבריטים.

בקיץ 1939 מילאו נוטרים "כלליים" תפקידי עזר מנהלתיים ופעילות מבצעית במשטרה הבריטית. לשורות הנוטרים הצטרפו היהודים שסופחו לצבא, ו-היהודים מפלוגות הלילה המיוחדות של וינגייט שהתפרקו.

במרץ 1939 הסתיימו המאורעות ובסוף יולי '39, הקיפה הנוטרים 22 אלף מאנשי היישוב היהודי.

כשפרצה מלחמת העולם השנייה (1.9.1939) והכוחות הלוחמים הבריטיים שהוצבו בארץ ישראל נדרשו למשימות קרבות, בעוד צרכי האבטחה רבו, מצא שלטון המנדט בנוטרות במתכונת מצומצמת פתרון קבע לאבטחת מרחבי ההתיישבות היהודית. עד אביב 1940 פוטרו מהחיל נוטרים רבים, מצבת הנשק קוצצה והושבתו כלי רכב רבים, לעומת זאת גויסו מאות לשמירת מחנות מעצר לנתיני האויב ואבטחת החוף (משמר החוף).

למרות השלטון העוין ומשטר הספר הלבן, ה'הגנה' הוסיפה להיסמך על הנוטרות בפעולותיה, גם מבחינת המעמס הכספי. במטכ"ל נתמנה קצין נוטרים והוא תיאם את קציני הנוטרים המחוזיים.

בשנת 1941 עם התגברות סכנת המלחמה אחרי כיבוש יוון וכרתים בידי הגרמנים, חודש הגיוס לחיל הנוטרים ובמיוחד בקיץ 1942 עקב ההתקדמות הגרמנית במדבר המערבי (בצפון אפריקה). החל משנת 1942 נקבעו מספרים לגדודי הנוטרים. (ירושלים- גדוד 1, נגב- 2, דרום- 3, שרון- 4, עמק חפר- 5, כרמל- 6, עמק זבולון- 7, גליל מערבי- 8, יזרעאל- 9, גלבע- 10, ירדן- 11, גליל עליון- 12)

נוכח צרכי הכוחות הלוחמים והמפנה במלחמה, בחורף 1942-1943 אשר הרחיק את הסכנה מהארץ ובמקביל, חששם הגובר של הבריטים ממרי ביישוב, החלו השלטונות לגרוע ממעמדו ה"קרי" של חיל הנוטרות וצמצמו את מספר המרגמות והמקלעים ביחידות. הצעירים ביישוב, העדיפו להתנדב לצבא או לפלמ"ח, ומכאן חלה ירידה במספר ובמוראל הנוטרות. לנוכח ההתרופפות, נעשה מאמץ מטעם הסוכנות לעודד את ההתנדבות לנוטרות.

דן כתב על סכנת המלחמה:
מפקד חבל הגליל המערבי
בשעת העברת ה-מ"ן לגדוד 21

מיקי אלרואי מנוטרי המ"ן בגליל המערבי (התגייס ב- 1947) סיפר לנו, שבנהריה היתה מפקדת ההגנה בפיקודו של אבני (חבר קיבוץ אילון) וקצין המודיעין (ש"י) היה אאורבאך מנהריה. מפקדת ההגנה שלטה מבצעית על הנוטרים, המ"ן וגם על גדוד 21 (גדוד חי"ש של חטיבת כרמלי). מי שעמד מולם היה דן כהן כמפקד המ"ן. ההוראות ניתנו לנוטרים בעל פה, לגבי המשימות הבטחוניות שעליהם לבצע. התיאום בין הנוטרים לגדוד 21 נעשה ע"י מפקדת ההגנה בנהריה.

חיים גינסבורג
היה מפקד ההגנה בנהריה
כנראה בין השנים 1937/8/9

דן כהן

מיקי סיפר, שפעם נסע עם עוד נוטרים כאבטחה למפקדי הגדוד, ביניהם בן עמי ויהושפט שישבו בטנדר והנוטרים ישבו בארגז מאחור. הם נסעו לסייר בבאלד-אל-שייך לאחר שנכבשה (היום זה תל חנן).

יהושפט נהרג אח"כ באזור ג'נין, שם שהה הגדוד שלו, בעת שהופגזו ע"י הערבים.

מיקי גם סיפר שלנוטרים הרגילים לא ניתנו דרגות. לנוטרי ה-מ"ן ניתנו דרגות נמוכות, לצרכי משכורת ולא להיררכיה המשטרית. מיקי אלרואי היה בדרגת לאנס-קורפורל (מקביל לטר"ש בצה"ל), דן כהן מפקד מ"ן בגליל המערבי היה קורפורל (מקביל לרב"ט).

למפקד הבריטי האחראי על הנוטרים במפקדת המנדט בעכו היתה דרגת סרג'נט (רב סמל). לקרסניאנסקי וליצחק אטינגר שהיו ממפקדי הנוטרים בגליל המערבי היתה דרגת סרג'נט.

הנוטר מנחם גלזר מנהריה כתב ביומנו: קצין בריטי היה ממונה על הנוטרים באזור שמנה מספר ישובים ובכל חודש לאחר מסדר היה מביא משכורות לנוטרים לפי דרגה. 6 לא"י (לירה ארץ ישראלית) לנוטר בלי דרגה עד דרגה ראשונה, 7 לא"י לקורפורל ו- 8 לא"י לסרג'נט (הדרגות חולקו לפי מפתח פוליטי). סכומים שהספיקו בקושי לקיום אבל בשל הקביעות לא היו טענות.

מהפטיט שמיקי מסר רואים את שיתוף הפעולה בין הכוחות השונים שנעשה ע"י מפקדת ההגנה בנהריה, שכל אלו שמר על המנהג הארצוני שלו (הנוטרים מול המשטרה הבריטית ואדוד 21 מול חטיבת כרמלי) ואל תחום אחריותו (שמירה, איוון, אספקה או כל פעילות צבאית בהתאם) וכלל הכירו את כולם.

אדוארד - יוסי פריזט סיפר על פוליק [FULIA], נוטר מתחנת נהריה. עם פרוץ הנוטרות (כשהבריטים צנחו) הוצרכו פוליק אדודו על יוסי, אדוד 21 על חטיבת כרמלי (תאונות אדוד זה ראיון במסגרת עם תאונותיו על אנדריאס מאייך שם היה פאדוד חנה). אדוד 21 התחיל כחבורת צעירים מנהריה שנפצו אמונים להגנה עוד פאלי 13 והתנדפו לשמר על הציר ואדוארד לה. (איוסי הייתה תצורת נוטר מוסף שקיבלת לאחר דיקה במשטרת עכו וזה איפשר לו אצא לסיורים פשמירה על הציר עם הרובה הבריטי על הנוטרות). פאדוד 48 אמרו להחזרה שם מאויסים ו-"כאילו" מסופחים לחטיבת החי"ש כרמלי. מרצ זה הם נקראו מאויסים נפת צידוני והיו תחת פיקודו הוסיף על צחק אבני מפקד הפאלי המצרבי. לאחר מרצ פן צמי ושיחורו הפאלי המצרבי פאלי 48 הם הפכו רשמית להיות אדוד 121 על חטיבת כרמלי. כאן פוליק סופח אליהם. כחבורת "שיתף לחומים 92" תאר פוליק את מצב האזור אל, כשהצרכים למסדה על אדוד 21.

מפרוץ מלחמת העצמאות (כ"ט בנובמבר 1947) ותחילת פינוי הצבא והמינהל הבריטי, חלה התפוררות במשטרה ורוב הנוטרים היהודים שהיו מחוץ למ"ע עברו לשרת ב'הגנה', כשלרוב נמנע מהם ליטול איתם את נשקם.

בשעה זו נודעה חשיבות מיוחדת ל"מי"ע. בצד הפלמ"ח, היו נוטרי "מי"ע הגוף הסדיר שניתן להפעלה מהירה ויעילה להגנת הישוב שעמד לרשות ההנהגה בראשית המלחמה. מבחינת מבנה ההגנה נמנו אנשי "מי"ע עם יחידות החי"ש. (נראה לי שזאת הסיבה לכך שמקומות רבים נכתבו שוטרי מאווריין צליל נקרא בהמשך היו מלדוד 21 שהיה לדוד חי"ש).

חיל הנוטרים המשיך להתקיים עד תום המנדט הבריטי בארץ ישראל, והכרזת המדינה. (14.5.1948). עם הפינוי הבריטי הועברו הנוטרים ונישקם לשורות ה'הגנה'. עברו יותר מ-40 מקלעי לואיס ו-6,800 רובים שהיוו תוספת חשובה לחימושה.

הנוטר מיקי אלרואי סיפר לנו שלאחר קום המדינה הועברו נוטרי המ"ן בגליל המערבי לגדוד 21 והם נלחמו באזור משמר העמק, מגידו, בגליל העליון (במשמר הירדן ונבי יושע) ואחדים אף נהרגו שם.

ב-12 שנות קיומה תרמה הנוטירות רבות ל"הגנה" וממנה יצאו מפקדים רבים בהם גם יגאל אלון מיחידת ה-מ"ן.

המשמר הנע (מ"ן)

המשמר הנע (כונה גם 'המשמרות הנעים', 'הפלוגה הנודדת' או בקיצור 'הנודדת'), הוקם כחלק מהנוטירות בקיץ 1937 ככוח משטרה ממסדי ומזוין, בחסות שלטונות המנדט הבריטי, אולם השליטה בפועל הייתה של ארגון ה'הגנה'. המ"ן היה הזרוע הניידת של **משטרת היישובים העבריים**. בתחילה המשמרות נעו ברגל או רכבו על סוסים וקיימו סיורים בעמק יזרעאל ובגליל. מאוחר יותר הם החלו לנוע בטנדרים חלקם אף במשוריינים. תפקידם היה לפטרל בדרכים, לסלק מוקשים, ללוות פועלים בשדות ולהכין מארבים לפורעים. המשמרות הנעים היו יעילים ביותר, נעו בחופשיות וזה מה שאיפשר את חיפויים על פעולות ההגנה השונות בהתיישבות ובמערכה הצבאית.

אנשי המשמר הנע ביצעו סיורים בסביבות היישובים, בשדות, ובאזורי הספר, כשהם נוסעים בטנדרים בלתי משוריינים עם ארגז פתוח שנמסרו לרשותם על ידי הסוכנות היהודית. שניים ישבו בתא הנהג ואחד ישב על כיסא מיוחד שהותקן על ארגז הטנדר. בשלב ראשון הם חומשו ברובים בלבד ובהמשך הפעיל השומר השלישי שבארגז הטנדר מקלע קל מסוג לואיס. הטנדרים על צוותיהם החמושים הוזעקו במהירות לכל מקום סכנה. במרוצת הזמן שוריינו הטנדרים בלוחות פלדה.

עד סוף שנת 1938 היו כ-60 מ"נים שגנו בכל רחבי הארץ והגיעו לכל יישוב עברי. בדרך כלל הם פעלו ביחידות קטנות של 3-5 איש לכל משמר. לא לכל היישובים היו מ"נים ואלה שהיו, נהנו לרוב ממשמר נע אחד בלבד. כך למשל היה צוות אחד עם טנדר עליו היה מותקן מקלע לואיס אחראי לכל אזור ראשון לציון ורחובות.

כשהמשטרה הבריטית צמצמה את חיל הנוטרים עד אביב 1940, הושבתו גם הטנדרים המשוריינים של המ"נים.

עד ייסוד הפלמ"ח בשנת 1941 היו נוטרי המ"ן הכח המגויס הקבוע היחיד של היישוב.

כאשר הונחו קווי המים בנגב ל-11 הנקודות שעלו לקרקע (ב-6.11.1946), הותקנו בקווים יציאות מיוחדות לבדואים ולערבים שחיו באזורים בהם עברו. למרות זאת, הערבים חיבלו ופרקו מדי יום קטעים שלמים. על מנת להבטיח את שלמות ופעילות הקווים, הופעלו צוותי משמרות נעים שסיירו מדי יום לאורך הקווים. הקו המערבי נשמר על ידי צוות שחנה בניר-עם והקו המזרחי על ידי צוות שחנה במשמר הנגב.

המשמר הנע משך אליו את טובי הנוער. הייתה לו הילה של רומנטיות וגבורה כדוגמת זו שהייתה בזמנו לארגון 'השומר'. דוגמה להילה רומנטית זו אודות המשמר הנע היה השיר "הטנדר נוסע". מילים יעקב אורלנד, לחן משה וילנסקי והושר בשנת 1939 בפי אסתר גמליאלית. לימים הושר גם בפי שושנה דמארי, יונה עטרי ועפרה חזה:

הַטֶּנְדֵּר נֹסֵעַ, הַטֶּנְדֵּר פֹּה כֵּץ,
מְשֻׁדָּת יָם הַמֶּלֶח עַד עֵין הַמִּפְרָץ –
הַלִּילָה לִילָה אֶפֶל,
הַטֶּנְדֵּר, מֶה לִילָה מְלִיל?
הַטֶּנְדֵּר, פֶּתַח פִּיךָ בְּשִׁיר,
לִבְנו רָחֵב וְצִיעִיר.
אִם אִשׁ מְלַפְּנִינוּ, אִם אִשׁ מֵאַחֹר –
הַטֶּנְדֵּר, אֶל תַּעְצָר!

קישור לפיצוץ המקורי של השיר בפי אסתר גמליאלית: <http://www.youtube.com/watch?v=jhdWZT7NGqs>

<http://www.youtube.com/watch?v=hnmPwyyXysw>

קישור לתכנית "שרתי לך ארצ"י" של הנוטרים, חנייתה והטנדר נוסע:

ארוע המשוריין - מפי דן כהן, מנוטרי הגליל המערבי (גדוד 8)

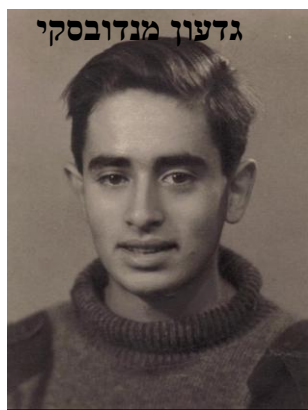

דן כהן

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כהן התגייס לצבא הבריטי למסגרת משטרת הישובים, ושימש כמפקד מ"ן (משמר נע) חניתה ומפקד שיירות הגליל המערבי. הדברים הבאים נרשמו מפיו ע"י בני משפחתו.

דן כהן היה בן 18 בתחילת 1943, והתגייס למשטרת הישובים העבריים במסגרת הצבא הבריטי. הגוף הזה הוקם ע"י הבריטים כדי להגן על הישובים העבריים מפני פורעים, גנבים, מאורעות ועוד. הם מילאו תפקידים של חיל רגלים, חיל שריון, חיל הים ושוטרים.

גדעון מנדובסקי

דן הגיע ללשכת הגיוס ופגש שם נוטר בשם אפרים, אשר גייס אותו למשטרת הישובים העבריים, ושלח אותו לנהריה ומשם לקיבוץ אילון ל"משמר נע" (מ"ן).

מפקד המ"ן היה גדעון מנדובסקי ז"ל שנהרג ברמת יוחנן במלחמת השחרור.

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: בתחנת הנוטרים בנהריה

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: במסע מ"ן נהריה בגליל המערבי

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: תחנת הנוטרים בנהריה 10.11.1947

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: ארוחת צהרים במטבח הנוטרים בנהריה

דן כתב: השיכון של מ"ן אילון

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתב: בדשא באילון

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: ליד חדר האוכל באילון

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: מ"ן אילון

מאוסף התמונות של דן כהן

דן נשלח לקורס מ"כים וקורסים נוספים של ההגנה כמו: נשק, ספורט, קרב פנים מול פנים, לחימה בשטח בנוי, קשר ועוד. דן חזר לקיבוץ אילון ומונה למפקד המ"ן בקיבוץ חניתה, מאחר ובאילון בוטל המ"ן. במסגרת זו היה מפקד השיירות בכל הגליל המערבי. יחידת המ"ן בחניתה מנתה בשנים 1944-5 כ-20 איש שהתגבשו ליחידה חברתית מאומנת היטב.

דן כתם: המ"ן בחניתה אוקטובר 47 ליד הצריף

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתם: בין חניתה ואילון, ברכסים הצפונים חניתה נראית במערב

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתב: בשעת אימונים בהרי חניתה

הזוחל בנימין סודי לוי ז"ל נפל בדרך ליחיעם במשורין

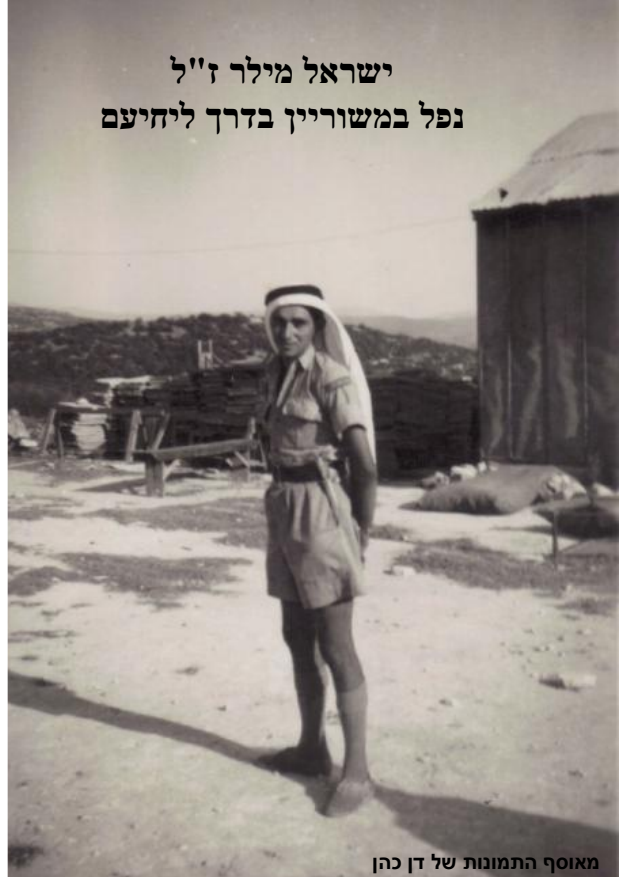

בנימין סודי לוי

דן כהן

מאוסף התמונות של דן כהן

ישראל מילר ז"ל
נפל במשוריין בדרך ליחיעם

מאוסף התמונות של דן כהן

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתב:

מסדר סיום המסע

מאוסף התמונות של דן כהן

אתם בטח זוכרים את תחנות המלחין הנה זאת הסמל של אנדריאס מאייר: 1936-39 "המשוריינ" של נהריה בגבול לבנון בראש הנקרה. המשורין היה אפקטיבי בעיקר בגלל הרושם המפחיד שהוא עשה על שכנינו הערבים. המשוריינת נבנתה בנהריה. הקירות נעשו על ידי שתי לוחות ברזל בעובי של 6 מ"מ, ביניהם היה לוח עץ בעובי של 2.5 סמ'. וכל זה מורכב על שילדה של משאית. קראו לה "הסימנאור האדום" בגלל שדר. סימנאור היה היוזם לבנייתו. המשורין היה צבוע בצבע אדום מיוחד מחסן חלודה. יתכן שזה לא היה כל כך יעיל אבל צורתו מאוד הרשימה את שכנינו הערבים.

זכרו את מנהג הילד המלחין להפגש...

מהאוסף של מאייר אנדריאס

ד/ כתם: המשוריינ בחניתה

מאוסף התמונות של דן כהן

משוריין בשירות הנוטרים של דן

מאוסף התמונות של דן כהן

משוריין הנוטרים בחניתה היום

משה ברנהרדט (בן זרצ'נו של בן צמיו) סיפר
שהמשוריין הנמצא היום בחניתה אינו המשוריין המקורי.
משה נפטר ב- 2012.

הנוטרים הוכיחו את עצמם בשעת הצורך ובעת מבחן. הם מילאו תפקידים חשובים ביותר בפטרולים בכפרים לאורך הגבול הלבנוני, במשקי הגליל המערבי, ובעיקר באבטחת התנועה והאספקה, כולל אספקת המים למשק יחיעם שעלה על הקרקע עם תחילת המתיחות הפוליטית בשנת 1947.

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתב: ביום העליה ליחיעם
(יחיעם עלתה לקרקע ב - 27.11.46)

מאוסף התמונות של דן כהן

מאוסף התמונות של דן כהן

קבוצת נוטרים על נשקם ליד מדורה על גבוהת יחיעם

מאוסף התמונות של דן כהן

הנוטרים ביחיעם

משטרת הישובים, על אף שהיתה שייכת למנדט הבריטי, קיבלה הוראות מפיקוד ה"הגנה".

לאחר מכן, שולבו מ"ן נהריה וחניתה ומוקמו בקיבוץ עברון, שם מונה דן כמפקד המ"ן.

באותה תקופה היתה מתיחות בארץ והיישוב העברי פעל להעלאת יהודים לארץ. הציבו את גדעון הויזנר, שהיה חבלן בתל אביב, כמפקד המ"ן בכפר מכבי, כדי למקש איזורים ולמנוע מהבריטים להכשיל מבצעים להעלאת יהודים דרך הים.

דן כהן: גביע הניצחון בין מ"ן כפר מכבי למ"ן יגור
המנצח כפר מכבי

דן כהן: מ"ן כפר מכבי ומ"ן יגור בסיום תחרויות ספורט

דן כהן: במשמר הים לפני יציאה לחופש

בנוסף להיותו מפקד מ"ן עברון וחניתה מונה דן במקומו של הויזנר כמפקד מ"ן כפר מכבי, שהיה ליד רמת יוחנן ואושה. הוא אימן את הנוטרים, באימונים שהתחלקו לשניים: 14 ימי אימונים ו-14 ימי עבודה. הכסף מהעבודה הועבר ע"י המ"פ למטה ההגנה.

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתב: משטרת הנוטרים כפר מכבי

מאוסף התמונות של דן כהן

דן כתב: בחזית בניין משטרת הישובים העבריים

דן ואנשיו אבטחו את התנועה והאספקה לקיבוצים המבודדים והמוקפים בערבים, כמו יחיעם, וכן את סלילת הדרך מנחל הגעתון ליחיעם. תוך כדי כך עזרו להביא יהודים מלבנון וסוריה לארץ בדרכים לא חוקיות, וגם מעפילים שבאו באוניות לחוף נהריה, כמו האוניה "חנה סנש". כמו כן, דאגו לפיזורם של המעפילים בישובי האזור כשהם מצויידיים בתעודות מזויפות להסוואה מפני הבריטים.

הספינה חנה סנש

בתקופה שלפני כ"ט בנובמבר התדרדר המצב, היה מתח בין היהודים לערבים שנהגו לזרוק אבנים. הנוטרים החלו להעביר שיירות אספקת מזון לקיבוצים: חניתה, מצובה, אילון ויחיעם. בהתחלה מהקריות ולאחר מכן מנהריה. דאגו שהאספקה תגיע בשעות שונות במהלך היממה כדי שהערבים לא יכינו מארבים מתוכננים.

ועדת החלוקה של האו"ם הגיעה לארץ, וערכה בה סיורים ושובו למדינותיהם. דן זוכר שאחד מחברי הועדה, שהיה מארצות המזרח, נכנס לים וכמעט טבע. דן נחלץ לעזרתו והציל אותו.

דוד בן גוריון, יו"ר הסוכנות, הכין את היישוב למלחמה ועבר בין היישובים. כשהגיע לשבי ציון הנוטרים של דן שמרו עליו, והוא בדק את תקן הנשק של היישובים כדי להתכונן לבאות.

עם הכרזת החלוקה בכ"ט בנובמבר 1947 נפל אבל כבד מאוד בקרב היישוב היהודי מכיוון שכל הגליל המערבי, כולל עכו, היה מחוץ למדינת ישראל. באותו זמן, דן היה במנהריה, ומספר כי לא נראו אנשים ברחובות. בערב נסע דן למ"ן בחניתה וערך מסדר לכבוד הקמת מדינת ישראל, שכלל טקס הנפת הדגל. לדבריו: **"אני חושב שהייתי הראשון במדינה שערך טקס עם הנפת דגל ישראל"**.

בעקבות החלטת האו"ם על הקמת מדינת ישראל, פיקד דן על ליווי שיירות, כשלוש פעמים ביום, לקיבוצים אילון, חניתה, מצובה ויחיעם. כמו כן, העבירו תחמושת ונשק להגנת הישובים הללו ודאגו להעביר אנשים שנזקקו לטיפולים רפואיים וילדות לנהריה.

— מסלולם היומי של הנוטרים

דן מספר: "ידיעות שהגיעו אלינו, מסרו על חדירת כוח של כ- 600-700 איש מאנשי צבא ההצלה של קאוקג'י, שתקפו את רמת יוחנן כמה ימים לפני זה. לפי הידיעות שהיו בידינו התרכז הכוח בחורשות הזיתים שעל יד מגדל כרום. ידיעות נוספות על תנועת הכוח מסרו שהם פנו לרשיחא שנמצאת כקילומטר צפונית-מזרחית ליחיעם."

דן סיפר בוידיאו שתרישחא היה אחד הכפרים הארוצים ביותר, מצפון לישראל. הראשון היה חברון, שני כפר יפיע תרישחא ואחר כך סוף כפר והאר.

בערב ה-19.1.48 הוביל דן שתי משאיות ליחיעם בכדי להעמיס עליהם טנקרים (מיכלי מים גדולים) ולהוריד אותם למחרת לנהריה ולמלא אותם במים. מכיוון ובתרשיחא התאספו ערבים, לקח דן כתגבורת, מחלקת פלמ"ח מחניתה, את מכונית הירייה ה-"שוורצלאוזר" עם המדריך שלה שייקה, חבר קיבוץ חניתה, כדי להדריך את חברי קיבוץ יחיעם.

מיקי קראוט (לימים אלרואי), מנטריו של דן, סיפר למשפחה שאת המקלע הם לקחו ממושב רגבה (הנמצא מזרחית לשבי ציון). ברגבה המקלע היה מותקן על הגג מול הכפר הערבי סמריה (הנמצא דרומית לרגבה).

מק"ה - שורצלאזה: מק"ה בינוני (מכונת ירייה) מתוצרת אוסטרו-הונגרית שמה"ח"ה-1 וה-2.

" למחרת, בבוקר ב- 20.1.1948, לפני צאתנו לליווי השיירה כמנהגנו מידי יום היתה לי הכרה של צורך באמצעי בטחון נוספים, או נשק נוסף לזה שהיה ברשותנו בקביעות, אך כוחות נוספים לא היו ברשותנו, כי מחלקה נשלחה יום קודם כתגבורת ליחיעם. לכן הצלחתי במאמצים רבים להניע את מפקד החבל ומ"פ המ"נים ישראל קרסנינסקי, להחליף לנו את הטנדר במשוריין שעמד ללא שימוש.

באותו בוקר קבלנו את המשוריין שהגיע לחבל מתיקון לפני מספר ימים. לא התאפשר לי לקחת מקלע שבקשתי בגלל המגבלות שבתקנות המשטרה. לכן יצאתי לדרך רק עם רובים, 50 כדורים ומספר רימוני יד מוסתרים.

לקחנו את השיירה מאילון וחניתה שהתרכזה למרגלות חניתה דרך מצובה לנהריה, ובשעה 07:00 בבוקר יצאתי במשוריין עם 11 נוטרים מנהריה ליחיעם (ישראל מילר היה הנהג), במגמה להוריד משאיות ריקות מהמשק למלא אותן מים ולהחזיר אותן ליחיעם בלי לדעת שהיא מותקפת על ידי אנשיו של קאוקג'. גם במטה בנהריה לא ידעו.

אחרי שיצאנו מנהריה שלחו את **שמעון קופ** על אופנוע כדי להחזיר אותנו, אך הוא לא השיג אותנו והידיעה לא הגיעה אלינו.

אחרי נסיעה של כ-5 קילומטרים בעברנו את הכפרים אום אל פרג' וגבסיה, הבחנו במצב בלתי רגיל הכפר היה שקט באופן חריג, חנויות היו סגורות והתושבים הערבים לא נראו ברחובות, אלא השקיפו מבעד לאשנבים וחרכים סגורים. היה ברור לי שמשהו עומד להתרחש, ונתתי הוראה לאנשי להמציא בתצפית ולעקוב בדריכות מקסמלית לכל הכיוונים.

כך הגענו עד לכפר הערבי כברי. כשהגענו לקצה הכפר נתקלנו במחסום ראשון בגובה מטר- מטר וחצי, ואז נפתחה עלינו אש חזקה מכל הכיוונים, הנהג מילר פרץ אותו והמשיך לנסוע, עלה על המחסום ועבר אותו. מספר מטרים לאחר מכן נתקלנו במחסום השני ואז ניתכה עלינו אש בלי הרף מרובים וממקלעים בעיקר מהחזית. גם את המחסום השני הצלחנו לפרוץ והמשכנו בנסיעה כשאנו משיבים אש לסירוגין. בהתחלת הירידה נתקלנו במחסום השלישי שהיה גבוה ורחב יותר משני קודמיו. את המחסום הזה לא הצליח המשוריין לעבור ונשאר תקוע עם גלגליו האחוריים מלפני המחסום. מחסום זה היה במקום שבו נמצאת היום "גבעת המשוריין".

כפי שהתברר אחר כך, התקפה על המשוריין שלנו היתה חלק מתכנית התקפה כללית מקיפה של חיל ההצלה של קאוקג', שתקף באותו בוקר את יחיעם והציב מחסומים ומארבים לאורך דרכי הגישה ליחיעם.

טבעת הכיתור של התוקפים, שאליהם הצטרפו גם ערביי הכפרים, הולכת ומתהדקת סביבנו. ירו עלינו מכיוון הגיבעה כשאני עומד עם הראש מחוץ למשוריין ורואה שערבים נוספים מגיעים ממערב. כך היינו מותקפים משלושה כיוונים. מצאנו עצמנו מנהלים קרב של 11 לוחמים מול כ- 350 ערבים. נשארו לנו רק מספר מצומצם של רימונים וכדורים. **הכדורים חדרו למשוריין** ופצעו 4 נוטרים. אני נפצעתי במצח כי הייתי חשוף בצריח. הבנתי שלא נקבל עזרה וסיכויי ההישרדות שלנו קטנים מאוד. לאחר קרב של למעלה משעה שנהלתי מתוך המשוריין בתקווה שתגיע אלינו תגבורת מיחיעם או מנהריה, החלטתי לנטוש את המשוריין.

היו לנו בסליק במשוריין כמה רימונים. זרקנו כמה רימונים והוצאנו את מכסה הרצפה. ירדנו אל מתחת למשוריין דרך הפתח, ותוך חיפוי הדדי יצאו הנוטרים מהמשוריין לשטח במגמה להגיע במידת האפשר עד ליחיעם.

ניצלנו את הוואדי שהיה לצידי הדרך על מנת לנתק מגע עם האויב ולהכנס לשטח מת כלפי היורים. בצורה זו הצלחנו לחמוק מרחק של כמה מאות מטרים, יחד עם הפצועים שהמשיכו ללכת איתנו.

עליתי שוב על גבעה בואך יחיעם, וברגע שעברנו את הגבעה וירדנו לתוך עמק הגעתון נפתחה עלינו אש מצד דרום, מתוך מדרון עולה שבדרך העפר ליחיעם.

אמדתי את המצב שבו אנו נתונים בין שני מארבים. נמצאנו ברגע זה בשטח טופוגרפי קשה ביותר, הנתון לפגיעה מהמדרון שמדרום, וגם מצפון, אליו הספיק בינתיים להתקדם המארב אשר קודם הצלחנו לחמוק ממנו. כוח זה התקדם ותפס את הגבעה, שעזבנו אותה קודם לכן במגמה להתקדם ליחיעם.

היות שלא היתה לנו כבר כל אפשרות לחזור על עקבותינו, נערכנו לקרב בהגנה היקפית בתוך התעלה לשני הכיוונים. כאן נהרגו מיד הנהג ישראל מילר, יוסף מישניבסקי ויוסף קליין ונפצעו קשה 4 נוספים. גם אני נפצעתי קל, והמשכתי לפקד על היחידה. השעה היתה תשע בבוקר לערך. נשארנו בסה"כ 4-5 איש המסוגלים עוד להחזיק בנשק. גמלה החלטה בליבנו: "חיים בידיהם לא ניפול, הכדור האחרון בשבילנו".

בוידיאו מספר דן: "את אופות חללי השיירה הצדולה הביאו לחדר האתיס בנהריה. נכנסתי לחדר האתיס וראיתי אופות בלי ידע, בלי אגזיט... התצלול באופות. לכן אסור היה לנו ליפול שבויים לידיים שלהם".

"במצב זה כשאנו יורים לסירוגין, ומחכים להדוף גלי הסתערות, אשר חזרו שלוש פעמים, החזקנו מעמד כשאנו מנצלים כל גבשושית של חול או אבן לשם מסתור. במשך 4 שעות היינו במצב זה, עד אשר בשעה אחת ושלושים בצהריים הגיעה תגבורת של 2 משוריינים של המשטרה הבריטית, בפקודו של קצין משטרת עכו אינספקטור סליי, שבדרכם אלינו הותקפו באש חזקה. האנגלים ירדו מהמשוריינים ותפסו עמדות על ידינו. מיד לקחתי את הברן מידיהם ונתתי להם הוראות כיצד לפעול, ואני פתחתי באש חזקה מהברן קאריירס (על המשורין הבריטי היתה מכונת ירייה) לכיוון התוקפים מצד קו הרכס שבכוון ליחיעם.

הערבים שהיו על הגבעה מצפון היו ראשוניים להסתלק, וגם התוקפים מצד דרום החלו בנסיגה לעבר הכפרים עמקא וכאוכת. רציתי לרדוף אחריהם ולסגור להם את דרך הנסיגה אך המשטרה הבריטית מנעה זאת ממני".

את אינספקטור סליי - מזכיריט לוחמי צדוד 21 בחופרת "עיה לוחמיט" בצמ' 32

"דרך אגב, עם התחלת הקרב נפצעו 2 אנגלים, ולכן האנגלים רצו להסתלק מיד מהמקום. הם הציעו לי לעלות איתם לכלי הרכב שלהם יחד עם אנשי הבריאים, ואת ההרוגים והפצועים קשה יבוא לקחת אחר כך. הודעתי להם שלא אזוז מהמקום מבלי שאקח איתי את ההרוגים והפצועים. בינתיים הגיעה תגבורת של גדוד הגנה שעלה ליחיעם המותקפת. יחד עם ההרוגים והפצועים עלינו ליחיעם. לאחר מכן לקחנו את הפצועים לבי"ח האיטלקי בחיפה".

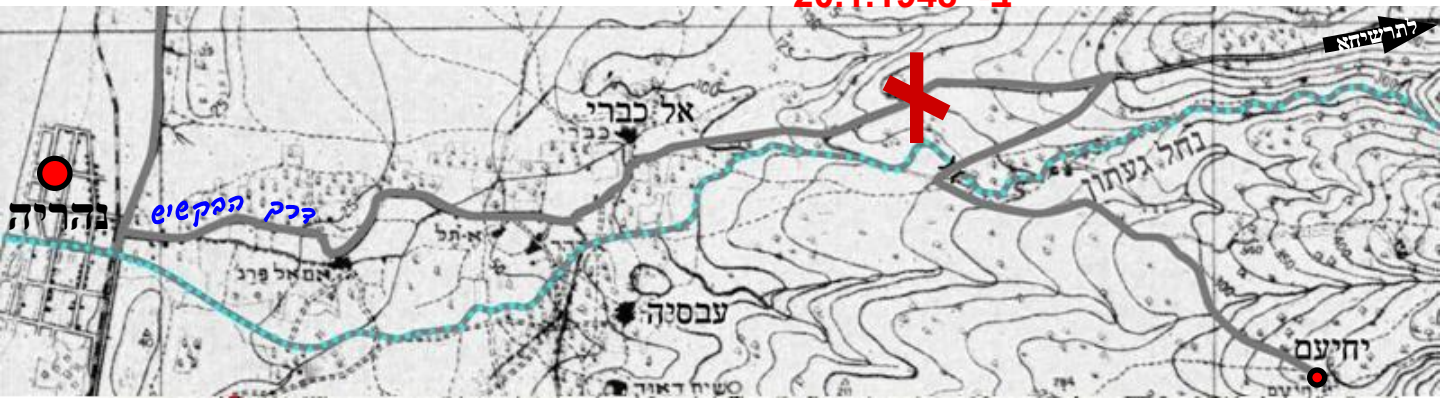
"כשהגענו לנהריה נודע לי שבשעה 10:00, משטרה אנגלית וכוח צבאי קטן יצאו לעזור לנו אך הם לא הצליחו לעבור את המחסומים. שם נודע לי שמיד לאחר שיצאתי בבוקר לדרך נתקבלה הודעה בחבל שיחיעם מותקפת. אנו לא ידענו על כך בצאתנו. הכוח שתקף את יחיעם התחלק לשניים. האחד שמנה בערך כ-400 איש עלה במישרין על הנקודה. החלק השני שמנה כ-250 עד 300 איש אשר הופקד למארבים וחסיומות על מנת למנוע מרכב ותגבורת באנשים להגיע לנקודה. את הכוח הזה הצלחתי לרתק במשורין האחד עם 10 איש שהיו לרשותי. משך כל שעות הקרב עד השעה אחת ושלושים עת הגיעה תגבורת המשטרה וההגנה. סה"כ סבלנו אבידות בקרב הזה שישה הרוגים ו-2 פצועים קשה".

"נהרגו לי שישה נוטרים שעד היום אני מרגיש אשמה על כך, למרות שאני יודע שאיני אשם. התחושה שליוותה אותי היתה למה אני נשארתי בחיים והם נהרגו?".

"אגב, בערב שלפני ההתקפה הספקנו בעוד מועד להעלות למשק יחיעם מחלקת חי"ש עם מקלע כתגבורת למקום. בהתקפה על יחיעם נהרגו כמה לוחמים ביניהם נוטר בשם יעקב כרמי".

" למחרת המשכתי ללוות את השיירות. קיבלתי 15 בנות מהפלמ"ח ופיקדתי עליהן בליווי השיירות. הן היו באותו תפקיד כמו הנוטרים. הן היו יותר טובות מנוטרים גברים. נסעתי לחיפה לבי"ח האיטלקי לבקר את הפצועים, ושם פגשתי את אשתו של ראש העיר, אבא חושי, שהיתה אחראית על הפצועים. באתי עם נשק לבית החולים, והייתי צריך להשאיר את הנשק במחנה הליגיון הערבי, שהיה שייך למנדט הבריטי. השארתי את הנשק ואח"כ חזרתי לקחת. ביקרתי את הפצועים, שחלק נפטרו לאחר מכן. מהנוטרים שהשתתפו בקרב נשארו בחיים מיקי קראוט שהיה סגני, וכן חיים זוסמן וצבנר. בקרב נהרגו יוסף משניבסקי, ישראל מילר, יוסף קליין, בנימין סודלוי, אליהו אדלר ועמוס אסולין. הם היו גיבורים."

מחסום האבנים השלישי שעצר את משוריין הנוטרים ב- 20.1.1948

בוידאו, כשדן הקריא את שמות החללים באנדרטה הוא סיפר כמה מילים על החללים: יוסף מיסניבסקי - היה בחופש וחזר מוקדם. לשאלתו של דן למה לא נשאר לנוח בבית יוסף השיב שאם הוא היה ממשיך את החופשה שלו מישהו אחר לא היה יוצא. ישראל מילר - היה נהג המשריין סודי לוי בנימין - ער מאחורי שוק הכרמל. אסולין עמוס - היה עבר יפה. יוסף קליין - יוסף ואחיו ערקו מהצבא הפולני ואלו לארץ. יוסף היה נוטר בחנותה. אליהו אדלר - היה בחור צ"ק דתי מירושלים. הנוטר יצקב כרמי - נהרג באותו היום בצמדה ביחיעם.

דן גם סיפר: השאלה שנהראו בקרב נקברו בנהריה. שלוש הפצועים קשה שאושפזו בבית החולים האיטלקי בחיפה ונפטרו מפציעה, נקברו בבית הקברות הצבאי בחיפה.

הספר "חטיבת כרמלי" כתוב:

בדוח שנשלח מנהריה לפיקוד הגבוה צויין לשבח דן כהן, מפקד כיתת המשוריין, על מנהיגותו למופת ועל התנהגותו טובה בקרב. כן הודגש, שלמרות האימון הביילתי מספיק לחמו הנוטרים באומץ. גם הפצועים המשיכו להילחם. סוכם כי יש לתת לנוטרים תוספת ציוד מן הנשק הבלתי לגלי ואין להשאירם מזוינים ברובים בלבד. כן הועלתה תביעה למצוא פתרון לאמצעי קשר מיחידה ניידת לבסיסה.

קט מבצבצת התקווה כי אנשי יחיעם הם אלה, אשר באו לעזרה, אך לא! האיש מכוונת אליהם, איה משניבסקי? וקליין היכן הוא?

בדרך המובילה ליחיעם גראית מכר ינת משוריינת של המשטרה, לרגע גפ־טקת האט, הם יורים כדור אוזקקה, השוטרים קובצים מהמכונית, תובסים עמדות וממטירים אש לעבר הערבים. מכקד הכיתה רץ אל המשוריינת של המשטרה וקריאתו מתחרה בשריקת הכ־דורים: — "כל היכול ינסה להגיע אלי!" "מילר, אשר נפגע מצרור מנסה עוד לדרוך את הרובה - ולירות לעבר האוייב, אך הקפיץ אינו נכנע לידיים החלושות. מילר מוותר, זוחל עד למ־כונה, מגיע אליה ונופל ללא רוח־חיים.

תולייח אחת חוזרת לחפש את הנע־דרים. בתוך הוואדי מוטלות גופותיהם של שניים: יוסף משניבסקי, בן 18, יקיד תל־אביב, התגייס לפני כחצי שנה לאחר שגמר בהצלחה את לימודיו בגמ־נסיה "מונטיפיורי", הוא מוטל בקוב כדורים: בגב בסטר ובידו, ולא רחוק ממנו — יוסף קליין, ראשון יצא את המכונית כדי להסיר את המחסום. שלוש פעמים הצליח בדרכו להינצל מאש האוייב, עד שבוואדי זה השיגו כדור במצח.

מכונית המשטרה אסכה את הפצועים, אליהו אולר בוגר בית־הספר של מזרחי בירושלים נפגע מצרור בפניו ומת באותו לילה. שופע הומור היה ואהב לספר חמיד אין "הוליק שולל" את מגייסיו. — "זיפתי תעודה, וכי מה לעשות? לו ידעו כי אני רק בן 17 לא היו מסכימים לגייסני!"

כאחר ימים אחדים מת האחרון: עמוס אסוליק, יליד מרוקו, לארץ עלה אחרי המלחמה והיה זמן מה בבארות־יצחק, פצעו ברגל דיכאוהו עד מוות. הוא עצמו הסכים כי יקטעו את רגלו, ואולם גם זה לא הושיע. הרגל נקטעה, אבל יחד איתה נקפדו גם החיים הצעיר־רים של אסוליק.

בהלויותיהם בחיפה ובנהריה, לא בכי ותמרורים, כי אם שבועה להמשך הד־רץ הביעו חבריהם.

שנים עשר יצאו לדרך, וששה חזרו, אולם הששה היו למחרת שוב בתחנת האוטובוסים חמושים ברוביהם ומחכים למילוי תפקידם. ראיתם בשהצער על חי־חבריהם שקופחו מהול בהרגשת החובה כלפי החיים: "האם עת לנוח עתה? עונים הם. וכך הונצה זכרם של הששה שנבלו עיי ששת הנותרים וחבריהם.

גם קני הרובים מגיחים מצדי הכביש. העניין מתחיל להיות רציני, אבל גם על מחסום זה מתגברים. הדרך מובט־חת עד... עד למחסום שלישי, חומה של אבנים גדולות, כבדות, לרוחבו של הכביש. בפניהם אין אלפי ברירות: לפרוץ! המשוריינת מנסה לפלט לו דרך, עולה על ערימת האבנים, — אי־אפשר! ישראל מילר מנסה שוב ושוב, אין דרך קדימה וגם לסגת אין. נשמע עות יריות. אפשר להבחין בנקל: אלה יריות רובים ואילו זה צרור־מקלע.

בקירות־המגן של המשוריינת גראות בלי־טות, האם יצליחו הכדורים גם לחדור? נשמעת אנחה. בנימין סודילוי נכנע בידו הימנית. בנימין, הסגולר לפי מקצועו, יליד הארץ, הוריו הנזקים שבאו ארצה מעזן מתגוררים בירושלים, מה יגידו הם כש... אבל העלם בן ה־21 אין שעתו פנויה להתרהורים אלה ואר־מר: שימו לב, הרובה שלי טעון! מתברר כי אין דרך אחרת. הם צרי־כים לעזוב את המשוריינת ולהתקדם לכי־וון יחיעם. קיש לירות יריות, "לנשוח" שאון של קרב, שיוצק את אנשי יחי־עם לעזרה, לא עלה על דעתם כי יחי־עם עצמה מותקפת. הם לא ידעו כי שם למעלה, באחת מעמדות המבצר נפת את גשמתו באותה שעה הקורפוראל שלהם, יעקב כרמי! כל משפחתו נש־מדה בגולה והוא אהב את היחידה כא־הוב אדם את משפחתו.

האש הומטרה מצדו השמאלי של הכביש. לצאת את המכונית דרך הדלת של הנגה, פירושו להיכנס לתוך לועו של האוייב, אם יצאו דרך הדלת האחור־ית, יקצור אותם המקלע אחראחה, אבל יוסף קליין כבר מחזיק מברג בידו. הוא עבר את הצבא הפולני וגם את הבריגאדה, ורגיל היה יותר לשרי־קות הכדורים! במברג פותח הוא פתח בריצפת המכונית ויוצא הראשון. לפי פקודה יוצאים כולם ומסתלקים לצד הימני של הכביש. — "להתקדם תוך תפיסת עמדות לכיוון יחיעם!"

המטרה הקרובה: עמק הנחל געתון. כמקום־מחסה מפני אש, הם מתקדמים אל הוואדי בקפיצות קטנות. קפיצה — ושכיבה מאחורי סלע, ושוב קפיצה — יש ליתק את טגע האש עם האוייב. הכיתה רצה בפניור ונוצרים רוחים בין הלוחמים. הפורעים רודפים אחרי־הם, ראשוני הבחורים הגיעו אל העמס־מה טובה היהח והפוגה של כמה רגעים. לו אפשר היה לנשום קצת או־ר! או־רם לא מקום למנוחה הוא זה! המור־עים יכולים להמטיר עלינו אש כל רגע! מהגבעה שממול — אותה יש לעבור כדי להגיע ליחיעם — נפתחה אש. רגע

בכוכרו של אותו יום ג' לא היה כל חרש. בכיתה של "משמר הנע־חיתאי, בארבעה חודשים ומחצית החו־דש האחרונים שהם משרתים בסביבה זאת, היה חורר ה"סידור היומי" ללא שינויים גדולים: ליווי מכוניות יי־נוסעים ואספקה לחניה, אילון ומצור־בה, ליווי טאנק המים ליחיעם וחזור חלילה, הם הכירו יפה את הכביש הזה, עבודתם הראשונה הבוקר היא לנסוע ליחיעם, מהנקודה הודיעו כי אולו המ־גם עליהם ללחוץ אף הגכונית, שתפס נהגיה להביא מים חיים. ואחרי־כך, אחרי־כך, כתמיד.

שנים עשר בחורים במשוריינת הקטן. צעירים כולם: בין 19—21. ממגויסי המחורים האחרונים לשנת שירות, זמן לא רב עבר, מאז לבשו לראשונה אח המדים ומאו הופקו בידם הגשק, נשק—וחיים של אלפי יהודים שהוטל עליהם ללוחם בדרכים, להבטיחם בפני כל פורענות. קרב מהו, לא ידעו. הרי לפני זמן לא רב, אמר אליהו אדלר, אל חברו: "הייתי רוצה כבר פעם לע־בור טבילת אש..." ברם טבילת אש קשורה בדם וקרבות; — "לא, רוצה אני טבילת אש" אבל שגא כולנו שלמים!" ולא ידע הבחור כי יתגשם חלומו במחציתו הטראגית בכבו.

המשוריינת יצא לדרכו, על יד ההגה, ישראל מילר, הנה זה "החברה־ימן" הגדול שבחבורה, כיצד אמרה אמו הדי־קנה לאחד הפצועים של ההתקפה שבי־אה לבקר בבית־החולים? — "אין הוא היה אצלכם? בבית הוא עשה תמיד "צרות"... כן, "צרות" עשה הבחור: כשהיה עדיין בן חמש־עשרה הפסיק את לימודיו בבית־הספר ויצא להכשרה לאילת־השחר, לאחר זמן מה, עלה על־אנית־סוחר ועבר בה את כל גמלי הים התיכון, אחר כך התגייס, ועכשיו, יש־ראל בן ה־19, טוב־הלב, העל־ידחמיד, יוטב עיי, ההגה כשמבטו נעוץ לאורכו־של הכביש, ופתאום זרורות עיניו והוא מודיע: מחסום בדרך!

היתה זו הפתעה. בכפר או־ס־פריג־השקט! הירחור אחד עבר את כולם: האם התחיל "העסק" גם אצלנו בגליל המערבי? וואלם קולו של הבקק גר־בר על ההיריהורים: — "תפרוץ אותו!" ישראל עושה תנועת הגה זריה, מכה בחזקה בחבית הקיצונית של הבהסום, מפילה המשוריינת פילס לו דרך, וממ־שק, הייד! עברנו, העיניים צופות מב־עד לאשנבים, אין גראה כל אויב, הלי־אה חבירה, צריך עוד היום להוביל מים ליחיעם!

כאברי, שוב מחסום, כאן נראים כבר

במפעל הזיכור של משרד הביטחון:

<http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=8468>

אליהו אדלר - נפצע קשה, נפטר בבית החולים באותו היום.
נקבר בבית הקברות הצבאי בחיפה.

עמוס (עמור) אסולין - נפצע קשה, נפטר בבית החולים לאחר שבוע ביום ט' ה- 27.1.48.

<http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=46178>

נקבר בבית הקברות הצבאי בחיפה.

ישראל מאיר מילר - נהרג בקרב,

<http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=7291>

נקבר בבית הקברות הצבאי בחיפה.

יוסף מיסניבסקי - נפצע קשה, נפטר לאחרת מפצוץ בבית החולים.

<http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=91389>

נקבר בבית הקברות הצבאי בנהריה.

בנימין לוי סודי - נהרג בקרב,

<http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=8165>

נקבר בבית הקברות הצבאי בנהריה.

יוסף קליין (אוסטרטון) - נהרג בקרב,

<http://www.izkor.gov.il/HalalKorot.aspx?id=91942>

נקבר בבית הקברות הצבאי בנהריה.

לוח הזיכרון לחללי הנוטרים ביום 20.1.48

עמוס אסולין

יוסף קליין

ישראל יחזקאל כרמי
יעקב נחמן כרמי
נפל בקיבוץ יחיאל

בנימין סודי-לוי

אליהו אדלר

יוסף מיסניבסקי

ישראל מילר

נפלו ביום ההתקפה
על יחיאל
ט' לחדש שבט תש"ח

"אצלנו המשיכו החיים כרגיל. עד לשיחרור הגליל המערבי השתתפתי בכל הקרבות כולל בגליל המזרחי, באיילת השחר ובצמח.

בזמן הקרבות הגיעו ידיעות להורי בראשון לציון שנהרגתי. כשחזרתי לעיר קיבלו אותי בהלם, אבל בשמחה גדולה על שנשארתי בחיים."

גם לאחר מכן המשיך דן ללוות שיירות, לאבטח סירות מעפילים ולהעביר אספקה לשובים שהיו תחת מצור. פעם העלה שיירה שנעה רגלית ליחיעם וכללה שתי מחלקות של הפלמ"ח ונוטרים. רוב אנשי השיירה היו בנות מקיבוץ עברון.

להלן מספר ארועים נוספים על פעילות הנוטרים עליהם סיפר דן:
"ביום בהיר אחד קיבלתי פקודה להעביר את הנשק של תחנת הנוטרים כדי שיגיע לפעולת נחשון. העברתי 50 רובים אנגליים מתחנת קיבוץ עברון מסרתי לידי ההגנה והם העבירו לפעולת נחשון שניסו לפרוץ לירושלים.

היו לי קשרים קרובים עם הנוטרים. היו ביניהם שקראו לי "אבא", בגלל זה סרבותי לעזוב את הנוטרים ולעבור למשמר העמק.

אבטחתי את ה"מעונות" (סירות אספקה) בשיירות דרך הים מנחל הקישון לנהריה ובדרך פגשנו מאבטחים ערבים שגם שמרו על עכו עם סירות.

ביום אחד אני מקבל פקודה להגיע לקרית ים ושם הגיעה כנראה האונייה הראשונה לארץ שהביאה נשק. הים היה סוער ואנחנו הורדנו את הנשק עם סירות כדי להביאם לחוף. כמה סירות עם כדורים התהפכו. הוצאנו את הכדורים מהים, ייבשנו אותם, והבאנו לבי"ס בנהריה וילדים ניקו את הכדורים כדי למנוע היווצרות חלודה.

יום אחד הגיע לנהריה המוכתר שקראו לו שלמה, שהיתה לו עין אחת. הוא היה ראש המועצה לענייני ערבים בקיבוץ גבעת ברנר. צירפו אותי אליו, ויצאנו יחד להתעניין בנוגע לכ"ג יורדי הסירה וגם לגבי חברי הפלמ"ח שנהרגו בגשר הזיו.

השיירה הגדולה ליחיעם שהתארגנה בקרית חיים יצאה ביום שישי 26.3.48. היא נשארה בשבי ציון אליה הצטרף מפקד הנפה בן עמי פכטר בתור חייל, על שמו מושב בן עמי. המודיעין ביקש שהשיירה לא תצא והוא התעקש. אני עם הנוטרים שלי הייתי במאסף השיירה. בסוף ניגש אלי בן עמי ז"ל ואמר שאין כוחות שישמרו על נהריה והאיזור ולכן עליי להישאר. בשבת יצאה השיירה ליחיעם והתנהלו שם קרבות קשים. הייתי בקיבוץ עברון וצפיתי מהמגדל על התרחש בכברי והאיזור, וביקשתי לצאת לתת עזרה ולא קיבלתי אישור, כי לא היה כוח רזרבי אחר. בלילה קיבלתי הוראה לצאת לחפש פצועים מהשיירה שנפגעה. בדרך היה מחסום של כלניות (צנחנים בריטים), עקפתי אותם אולם לא מצאתי אף אחד מהשיירה."

גבעת המשוריינ

הדרך הראשונה שנשללה ליחיעם ירדה מכביש נהריה-תרשיחת מול הגבעה הסכונה היום "גבעת המשוריינ". וזה סיפורה:

בימים שלפני ההתקפה הראשונה על יחיעם, כאשר כבר שרר אי-שקט בגליל ושמועות על מזימות הערבים תכפו והלכו, החלו לאבטח את הנסיעות בדרכים. ליחיעם הובילו אז כבר סיים במיכלית - אם מעסק הגעתון, מסעיינות כברי, או פנהריה. בוקר בוקר נהג סנדר הנוטרים לבוא עם שחר ליחיעם על סנת כלזות ולאבטח את מיכלית המיים.

בבוקר ה-20 לינואר 1948, בוקר ההתקפה הראשונה על יחיעם, יצא **הסנדר** מנהריה כדרכו, רגעים אחדים לאחר צאתו, נקלס במסע הנפה בנהריה השדר האלחומי מיחיעם הסודיע על ההתקפה. **בן-עמי**, מפקד האיזור, קפץ ועלה מיד על האופנוע שלו ודהר בעקבות הסנדר. על יד חוססה, במבואות המזרחיים של נהריה, נבלס באש האוייב ונאלץ לחזור כלעומת שבא.

כאשר הגיע סנדר הנוטרים עד מרגלות גבעת המשוריינ, הותקפה באש מהמארבן. ניתש קרב בין הצדדים שבו נהרגו ונפצעו רוב יושבי הסנדר. הנוטרים בחיים הצליחו לתפוס מחסה ולהימלט.

לל

מאז נקראת הגבעה על שם המשוריינ.

קאד'קות ארכיון יחיעם

כל בוקר היה יוצא אוטו משורייין ובו כתה היל - הנוטריס של אזר, נהריה, בודק את הדרך ליחיעס ומלווה את אוטו המטא של המשק כהיה יורד לקבל מינס עכור יחיעס.

אותו בוקר 20/1 שעה 07.00 יצא המשורייין לדרור ובו 11 איס. - רק יצא ולקפה "פינגבויין" שם סעד מפקד החבל יצחק אבני את ארוחת הבוקר שלו בחברתו של מפקד הגדוד בן-עמי הגיע רץ ובידור הודעה בהולה שנתקבלה באמצעות האלחוט, כי יחיעס הותקפה, והגשר על הגעחון פוצץ.

יצחק אבני מיד על הארפנוע ודור אחרי המשורייין, היה בכונתו להזהירו כדי שימנע מלעלות על מארב. אך המשורייין כבר הרחיק לנסוע ומפקד החבל חזר על עקבותיו. מיד נשמעו יריות, אחד מהלוחמים שנשארו בחיים מספר:

בקילומטר ה-84 מנ'יה נתקלנו באס. בל אבנים על הכביש היווה מחסום.

פרצנו אותו והמסכנו, בטרחק 250 מכנו היה מחסום שני, פרצנו גם אותו. בקילומטר ה-9 נעצרנו ליד מחסום גבוה כשאנו מקבלים אש מקלעים. לחצנו קרוב לשעה כשאנו בחוף המשורייין - 3 מאנסינו נפצעו. מקלע האויב היה על משלט ותחת חפוי חזק החלו מחלקות אויב לעקוף אותנו מצד סערב ומזרח. טשהתקרבו הערבים יצאנו מן המשורייין סכעד הפחת שליד תא הנהג, לשעה קלה נתקנו אתם את המגע. עברנו חורשת זיתים ועלינו על הגבעה במגמה לסגה ליחיעס. ירדנו לעמק הגעחון. הערבים הבחינו בנו והחלו לרדוף אחרינו. כשהגענו לגעחון פחתו עלינו באש מקלעים חזקה מצד דרום מהמשלט של הדרך המובילה ליחיעס.

תפסנו עמדות והשיבוננו אש. הכנופיה שהיתה על הכביש החקומה ותפסה עמדות במשלט הצפוני. גם מצד סערב החלו להמשיך עלינו יריות. פחה קבלנו אש משלושה צדדים - דרום, צפון ומערב. החזקנו מעמד והשיבוננו אש ברובים שבידינו. האויב העלה את המשורייין באש בשעה 10.30 הופיעה יחידה בריטית ממסרת עכו הם הצטרפו אלינו וסייעו כידנו באש. בשעה 12.15 הגיע צבא בריטי למקום והתחיל לאסוף את הנפגעים. אנשי האויב נסוגו תחת חפוי אט בשעה 13.00 נסתיים הקרב. ב-11 הנוטריס נהרגו 4. 4 נפצעו ורק שלושה לא נפגעו. הללו הועברו לנהריה במשורייין של משטרת עכו.

הפצועים קבלו עזרה ראשונה באחד ממחנות הצבא הסמוכים ומשם לכיה החולים הצבאי בחיפה. מחשט טלוליס יחידים נשארו עם ונוחתו. 2 מהפצועים מתו מפציעהם. כדו"ח שנשלח מנהריה לפיקוד הבבחה צויין לשבת דן כהן (בן העדה הבוכרית) מפקד כחה המשורייין, בדבר נהיגה מצויינת והתנהגות טובה בקרב. כן הודגש שלמרות דרגת האסון הבלתי מספקת לחסר הנוטריס באומץ, גם הפצועים המשיכו להלחם. סוכס כי יש להוסיף לנוטריס תוספת ציוד מן הנשק הבלתי לגלי ואין להשאירם חנוינים ברובים בלבד. כן הועלתה הבדיעה למצוא פחרון להמצי קטר מיחידה נידדת לבסיסה.

הגון לה' ויח' - מלור - לא גאין ואלא תגיד אלמן מנקר

בבוקר 20.1.1948 ביום בו היתה התקפה גדולה של יריעים - יצא מנהריה טנדר נוטרים ליחיעם על מנת ללוות משאית עם טנק שהיה אמור להוביל מים, מנהריה - ליחיעם.

הטנדר היה מצופה בלוחות ברזל ולכן נקרא טנדר משוריין.

בטנדר היו 10 נוטרים ומפקדם דן כהן.

מיספר ימים לפני ההתקפה על יחיעם היתה מתיחות באיזור והיה חשש שיחיעם תותקף. ולכן הוחלט להעביר מחניתה את מכונת הייריה היחידה שהיתה באיזור. זו היתה מכונת יריה אוסטרית שנקראה שוורץ לווה.

ב- 19.1.48 ליווינו את המכונת ובה מכונת היריה והמפעיל שלה מחניתה - שייקה. לאחר ששייקה לימד את חברי יחיעם להשתמש בה ירדנו לפנות ערב לנהריה. היה עלי לדאוג יום יום למכונות שהביאו ציוד ומזון לישובים. מיספר המכונות לעיתים היה למעלה מ-15.

בבוקר של 20.1.48 יצאנו במשוריין 10 נוטרים ואני ליחיעם ללוות 2 משאיות שהיו ביחיעם ומשאית עם טנק המים.

לאחר צאתנו מנהריה עברנו בכפר הערבי אום אל פרגיזמיד. הרגשנו שמשהו "תלוי באוויר". כל דלתות הבתים היו סגורות ואנשים לא הסתובבו, כשהגענו לכפר השני איתל והשלישי נהר וכן בכפר הרביעי הלא הוא כברי. כשעברנו את כברי בקילומטר 6-7 נתקלנו במחסום ומיד נפתחה עלינו אש מהכפר ובית הקברות שהיה מאחורינו (איזור האנדרטה של היום). הנהג שלנו מילר - הצליח לפרוץ את המחסום והמשכנו בנסיעתנו כשמכל הסביבה יורים על הטנדר. נתקלנו ב-2 מחסומים נוספים שגם אותם הצלחנו לעבור ואז הגענו לק"מ ה-8 של הגבעה מצפון (גבעת המשוררין) ונתקלנו במחסום שגבהו 1 מטר אותו לא יכולנו לעבור.

במקום זה נערך קרב של שעה וחצי כשאנו מותקפים על ידי אנשי קאוקגיי - אנשי "צבא ההצלה" הערבי שהיו חבושים בכפיות אדומות. הם ירו עלינו ברובים ובמקלעים ואליהם הצטרפו מאות כפריים שבאו מאיזור כברי.

לנו, 11 הנוטרים, לכל נוטר רובה ו-25 כדורים בסה"כ ומיספר רימונים. ואני מדי פעם הייתי נאלץ להתרומם מהטנדר שהיה ללא גג ולזרוק רימונים לעבר התוקפים שניסו להתקרב אליו. באחת הפעמים אף נפצתי בצורה לא רצינית במצח מריקושט.

היינו מוקפים ממערב - כיוון הכפר כברי מהצפון מהגבעה ומהמזרח מכוון תרשיחא. המקום היחידי שבו לא היו תוקפים היה זה צד דרום עמק הגעתון, אליו הוביל שביל (השביל בו הולכים מדי פעם בצעדה).

לאחר שעה וחצי היו לנו 3 פצועים ולא יכולנו להישאר בטנדר. הרמנו את רצפתו והתחלנו לעבור לצידו הדרומי של הכביש כשאנו מחפים איש על רעהו ושם ניצלנו קפלי קרקע כדי לא להיפגע. פנינו ליחיעם. כי זה היה הסיכוי היחידי שלנו.

בזמן הקרב לא ידעתי שאף יחיעם הותקפה באותה עת, כי לא היו לנו שום מכשירי קשר. כשהגענו לשטח הפתוח בעמק לפני הגשר שליד האקוודוקט, נפתחה עלינו אש תופת גם מהגבעה הדרומית שליד הכביש. וכך, כשאנו מוקפים ע"י מאות מאנשי האויב, התנהל קרב של 4 שעות. בקרב בעמק נהרגו 4 נוטרים. 2 נוספים מתו מפצעייהם מאוחר יותר. בזמן הקרב פקדתי על הנוטרים לתפוס עמדות בתוך תעלות ולשמור על הכדורים. עלי לציין שהנוטרים היו מאומנים היטב וממושמצים ולכן הצלחנו להחזיק מעמד עם כל כך מעט כדורים. רק בשעה 13.00 הגיע גדוד חיילים בריטי במשוריינים. הערבים נבהלו והסתלקו. לנו נשארו לכל נוטר 2-3 כדורים שהשארנום לחיסול עצמי במקרה של הסתערות עלינו וללא ספק, אם הבריטים היו מגיעים מאוחר יותר איש מאיתנו לא היה נשאר בחיים. מ-11 הנוטרים נשארו בריאים 3 בסך הכל.

ומה עשיתם למחרת? שאלתי את דן. מה זאת אומרת? ענה לי דן. יצאנו לפעילות חדשה. וכי היה מישהו אחר שיעשה זאת, והרי היה זה עוד טרם שקם "צבא הגנה לישראל". ולא הייתם בהלם? לא היה זמן להלם - היתה התשובה. אחרי התקפה זו החל המצור והמשכתי לאבטח שיירות, ביניהן שיירות שהלכו רגלי ליחיעם.

מאוסף התמונות של דן כהן

אל התמונה כתוב מאחורנית:

נחמה איין, קשה עם כל רגזים,
 אפסמים צג יגד מדי, איך הוא
 שמו הם שרמנו אנו יאר החיים,
 ושמנוכס אנל שואבים כח, דר
 אהליק ואלחום? הם לא נלכחו.
 כי הם ילד חיים ואפסמים נדמה
 כי ילד נוזה אחרם. ואנו.
 נואים אחרם! הם לא נלכחו
 דברכת חזק, ואכברון
 מהפאנה!
 תלח, שנה שוה.

דן עם הטנדר

מאוסף התמונות של דן כהן

תמונה זו היתה יקרה מאוד לליבו של דן כהן ז"ל

מאוסף התמונות של דן כהן

מאוסף התמונות של דן כהן

מאוסף התמונות של דן כהן

סגנו של דן, הנוטר מיכאל קראוט (היום אלרואי), שהיה איתו במשוררין ונפצע קשה, כתב לו את המכתב מספר חודשים לאחר קום המדינה, כאשר הנוטרים כבר לא היו תחת פיקוד הבריטים.

30.10.48

א יצירי נצחיי, דן, גם הלואות!

הוקמי תפסליו מ'קראק' את טימונה ב'ללו, אך הסופו של דבר טמן תמין כי סיימתי מוכרח
לכתוב לך. מ'תזכור דני את לילאות ח'מ'טו' ו'טו'ני'ע? מ'תזכור את מ'נות' ז'וליון, מ'לומה
ו'ט'יכ'ל ואת ז'וימ'ני'ע? מ'תזכור ק'ודס'ול (ל'מ'מ'ר) מן כ'סן את ס'ג'ק ואת ט'וכ'יו'ק כ'א'ח'ר
ל'יו'ן מ'יכ'ול? מ'תזכור את מ'ק'מ'ר מ'מ'ר (ל'מ'מ'ר) מ'ס'ל'ו מ'ו מ'ח'ל'ית מ'ח'מ'ד'יו'ן?
אכן מ'מ'מ'י מ'תזכ'ול ו'ני'ק' כ'א'ס' מ'מ'מ' א'ני' מ'וכ'ר ו'מ'תזכ'ולות מ'מ'ל'ו מ'מ'ל'יס' מ'י מ'ל'מ' כ'מ'
ו'מ'י'מ'ק מ'מ'מ'י' נ'כ'כ' מ'מ'י'נו מ'מ'מ'ל'יס' מ'מ'מ' ח'ל'ס'ו ו'מ'י י'ק'ע' א'ס' מ'וכ' י'מ'מ'ו א'ני' מ'מ'מ'.
ל'מ' י'כ'ול'ת ל'מ'מ'מ'ס'ק כ'מ'ר מ'י כ'י' י'ק'ע' ל'ק' מ'תזכ'ולות מ'מ'י'ק'יס' מ'ל' מ'ני' א'מ'ס' ל'כ'ן כ'מ'מ'ת
ל'ק' כ'י' ל'מ'ס'ל' מ'וכ' נ'ק'וד'ת מ'כ'מ'י'ת מ'מ'י'נו ל'מ'מ'ר מ'י כ'י' מ'מ'מ'ק מ'מ'מ'ל' מ'ל' ו'מ'מ'ת
מ'י'מ'ת מ'מ' א'מ'מ' מ'ק'מ'מ' ל'מ' ו'מ'מ' מ'מ'ר מ'מ'מ'. מ'מ'ת מ'מ'ל' ל'י' מ'כ'ון, מ'ל' מ'מ'ני' כ'מ'מ' ל'ק'
א'ס' מ'ל' מ'מ'ל', א'ק' מ'ני' מ'ק'מ' מ'מ'מ'ני'נו.
ו'מ'מ'ן מ'מ'מ'ל'יו'ן ד'מ'י'נו מ'מ'י'מ' מ'ו מ'מ'מ'נו ל'ל'ק'יו'ן. מ'תזכ'ולות, ו'מ'מ'ל' מ'מ'מ'. א'ק' מ'מ' ל'מ'מ'מ'ל'
מ'ל'ו מ'ן ד'כ'י' מ'מ'י'מ'.
א'ס' מ'מ'מ'י' מ'י' י'מ'מ' ל'י'מ'י'ק' מ'מ'מ'מ'ק' מ'מ'מ' ל'י' מ'מ' מ'מ'מ'ר ל'מ' י'כ'י'ד' ל'ק' ו'מ'מ' מ'י'
מ'כ'מ'ונ'ק' כ'מ'מ'מ'. ו'מ'מ' מ'מ'ת ד'ני' מ'מ'ני' מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ' מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'ל'ו מ'מ'מ'מ'.
מ'מ'מ' מ'מ'י' ל'מ'מ'מ' ו'מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'ל' מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'.

מ'מ' מ'מ'!

י.ב. מ'מ' מ'מ'מ' את מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'.

מ'מ'מ' ל'מ' מ'מ'מ' מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'.

מ'מ'מ'מ'מ'

מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'

מ'מ'מ'מ' (מ'מ'מ'י) ק'מ'מ'מ'

(מ'מ' מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ'מ'???)

מ'מ'מ'מ' מ'מ'מ' ל'מ'!

י.

10.7.49

התיישבות בן עמי

ראש-פנה ה.ד. 1

5646 אברהם נירי

לכל חברי ארגון החיילים להתיישבות ע"ש "בן-עמי" (ארגון חברי)

ח.י.

שוב אנו קוראים לכי נוס ועוד טרם השתחררנו מהצבא, לחזורנה כששלחנו את החוזר בדבר בסיס הריכוז בשער העמקים בטוחים היינו שאנו עומדים כבר להשתחרר אבל בנתיים שוב חל דיחוי. אין מילים בפינו כדי להטא את רגשי הזעם לשעורוריה הזאת שאין לה תקדים. ואף על פי כן לא אחרנו נואש ולא נכנע. דבר שיחרורנו הובא הפעם לפני ראש הממשלה ושר הבטחון מר. יוד בן גוריון. הודיעו לי גם כי עקב הדיחוי האחרון עומדים לפטר מתפקידם ימים חשובים.

ברצוני למסור כאן ~~עוד מידע~~ על המצב: מאחר שקבלנו החלטה באספת החברים בגדוד בדבר הליכה לשער העמקים בבסיס ריכוז ברגע השחרור, מזכירות תנועת המושבים ערערה על החלטתנו זו והציע בבסיס ריכוז את שני המושבים הקרובים זה לזה נהלל ובית שער (מהלך רבע שעה ביניהם) האספה קבלה החלטה ברוח הצעתה של מזכירות תנועת המושבים, אלא שבנתיים נודע על עיכוב הסיחרורים. מיד התחלנו לספל ביציאה להכשרה לאותם שני המושבים שהיו צויכים לשמש כבסיס ריכוז (נהלל ובית שער) וסוכם כי ב-18.7.49 יצאו להכשרה האנשים הבאים:

(א) אותם ה-23 איש מהגדוד שהיו צויכים לצאת בזמנו לכדורי.

(ב) כמעט כל החיילים שלא נמצאים בגדוד. אם יתברר כי ההכשרה היא גם זהה עם השחרור (דבר שמאד יתכן) נחליל לראוב למידור מתאים לריכוז האזרחים.

ביום שבת 23.7.49 יתקיים בנהלל בבית העם כינוס ליום שלם לכל חברי ארגוננו. כל מפקדי היחידות בהם יש לנו חברים יקבלו על כך הודעה מגבוה הדי שיאפשרו לחיילים חברי ארגוננו את ההשתתפות אבל במקרה שמפקד לא יקבל הודעה הראה לו מכתב חוזר זה ויש לקיים סקבל חופשה. הכינוס יתחיל בשבת 23.7.49 בשעה 40.00 בבקר. וימשך כל היום והערב. לכלכלה ולינה אנו דואגים.

עלי להודיעך שההשתתפות בכינוס של כל חברי ארגוננו היא חובה בהחלט. כך בחטבון שבשבת אין פרוח "אגד" לנהלל ולכן תצטרך להגיע או בטרמפ או שתצטרך לנסוע לשם כבר ביום ששי (חיבל סם להתארח).

במקרה שנצליח להשיג אוטו הוא יצא מחיפה בשבת 23.7.49 בשעה 8.00 בבקר בדיוק מע"י קולנוע אורח. דבר זה איננו מובטח כלל. במקרה שלא תהיה תחבורה עליך לבוא בכל זאת. הכינוס יתקיים בסוער ובמקומו גם במקרה שמחור איזו שהיא סיבה יקרה פנצ'ר ולא נצא להפסדה. במקרה זה יתכן שתסודר תחבורה גם מהגדוד. טים לב לשינוי הכתובת.

טוראי נירי אברהם 5646 ראש-פנה ה.ד. 1

הננו שולחים לך אישור הפעיל להגן חבר ארגוננו. שמור עליו יתכן שתודקק לו. 555 המער ניין

בזה הריני מאשר שהחיל שם 1. כהן. איהי. דרגה
הגו חבר ארגון החיילים להתיישבות ע"ש "בן-עמי" (ארגון חברי).

בב"ח
נירי אברהם 5646
מזכיר הארגון

מזכיר הארגון
ע"ש "בן-עמי"
(ארגון חברי)
נירי 10.

לכל חברי ארגון חיילים להתיישבות ע"ש "בן-עמי" (ארגון חברי)

ח.י.

היום לו כה ציפינו, יום עלייתנו על הקרקע הולך וקרב. עתה אנו יודעים כבר בודאות כי האסמכתאות לשחרור חברינו החיילים כבר נשלחו ועומדות להתקבל ביחידות בקשר לכך ישוב ועד הארגון וקבל כמה החלטות שיפורטו להלן ושכל חבר ללא יוצא מהכלל חייב למלאותם בדיוקנות. מוחלטת. הרינו מצינים שעד כה לא ידוע לנו בדיוק מי ישחרר ומי יצטרך להמשיך לשבת בצבא.

הוראות לחיילים:

א) במלוי סאלוני השחרור לכאלה מה בתוכם האזרחים תענה: ארגון "בן-עמי" (ע"י נהריה).

ב) כל חייל מיד עם שחרורו (בי וס הראשון של חמש השחרור) נוסע לבתו לוקח את מטתו, מזריו וחפציו ונוסע אתם לקבוץ "שער העמקים" (בהתחלת העמק אחרי מסך יגור) קבוץ שער העמקים ישמש לבסיס וכוז של חברנו לפני עלייתנו לקרקע.

ג) כל אדם הטגיע לבסיס הרכוז (שער העמקים) פונה למזכיר פנים של הקבוץ.

ד) כל אדם המשתחרר מגיע לבסיס הרכוז בשער העמקים עם כספו (כולל דמי כלכלה לחפש השחרור וכסף השחרור). אנשים שיש להם כסף נוסף יכניסו אותו לבנק על סמך (הכונה היא שבתקופה שנחיה בקבוץ לא יהיה לחברים כסף פרטי אצלם כי החברה תספק את כל צרכי הפרט בלי יוצא מהכלל).

ה) על הוצאות הכרחיות של הובלת חפצים, נסיעה, קניית מטה ומזרון (למי שלא היה עד כה) צריך להביא קבוצת או כרטיסי נסיעה.

ו) על מה שנעשה עם הכסף תחליט האספה (יכול להיות שהאספה תחליט שיהיה כן כסף פרטי).

ז) על חפש השחרור (ארכו, תאריך היציאה לחפש ודמי כלכלה לחפש) יוחלט באספה.

ח) בהתאם להתחייבותנו בפני משרד הבטחון וועדת הבטחון של תנועת המושבים לפיה התחייבנו להודיע לכל חבר לחוד שעל כל מקרה של עזיבה נצטרך להודיע למוסדות והאדם יצטרך להתגייס מחדש הרינו חוזרים על כך אף כי הננו בטוחים שלא יהיו מקרים כאלה.

הוראות לחיילים נשואים:

א) גם על החיילים הנשואים חלות אותן ההוראות שחלות על יתר החיילים וספורטו ב"הוראות החיילים" בסעיפים הנ"ל.

ב) החברים הנשואים יבואו עם נשותיהם (חוץ מאשר במקרים שיש להם ריהוט רב) במקרה זה יבואו רק בעצמם ויקבע סידור מתאים להובלת הריהוט.

הוראות לאזרחים:

א) החברים והחברות האזרחים מיד עם קבלת מכתב זה יתחילו בהכנות לתזונה, אבל על תאריך יציאתם לשער העמקים יקבלו הודעה נוספת (ע"י מכתב נוסף, מברק או מקשר מיוחד).

ב) גם החברים האזרחים שיש להם מכומי כסף העולים על 50 ל"י יכניסו את כספם (כל מה שיותר מ-50 ל"י לבנק על דעת).

ג) החברים האזרחים יביאו אתם למקום הריכוז (שער העמקים) מטה, מזרון ויתר החפציו מיד לאחר שיקבלו את ההודעה הנומרת שהם צריכים לבוא.

הודעה כללית: יתכן שהוראות נוספות תמצאנה במזכירות הקבוץ שער העמקים ובמזכירות תנועת המושבים והארגונים תל-אביב רח' הרצל 61 (אצל הח' בר יוסף).

במלוי המדויק והקפדני של כל מעיף ההוראות תחלה תלויה הצלחתנו בשלב הראשון של עצמאותנו שלב של רכוז חברנו

בתקופה להתראות כלנו יחד בקרוב

26.9.2009 דן כהן מספר משפחה אל ההיסטוריה של המקום, באנדרטה לשיירת יחיא.

דן כהן ז"ל נפטר בספטמבר 2011, כשבועה שבועות לאחר מות אשתו
האהובה שולמית ז"ל, ונקבר בראשון לציון.
דן עבד לאחר השחרור מהצבא כנהג ב"אגד", ולאחר שפרש הקים חנות
תמרוקים בה עבד עם אשתו שולמית.
דן ושולמית היו בני זוג כ- 60 שנה. הם גרו בבית שבנו ברח' הורביץ 41
בראשל"צ, ולהם 4 בנות, 10 נכדים ו-2 נינים.,
לאחר מותם נולדו 2 נינים נוספים (בינתיים...).

יהי זכרם ברוך

**תודה לבני משפחתם של שולמית ודן כהן ז"ל
על כל החומר אותו סיפר, צילם ושמר דן כהן.**

סיפורו של מיכאל (מיקי) אלרואי (קראוט) על הנוטרים בגליל המערבי

נערך ע"י חיים ברזניק שראיין את מיקי בביתו בנהריה ביום 28.2.2013
בראיון נכחו גם: ניבה ברזניק – בתו של דן כהן ז"ל, נטלי אסולין ופסקל חן-אסולין – אחייניותיו של עמוס אסולין ז"ל,
אשתו של מיקי – גב' ג'ני אלרואי, ובתו תמר.

מיקי קראוט (אלרואי)

מאוסף התמונות של דן כהן

סיפור חייו של מיקי עד שהגיע לישראל

מיכאל קראוט נולד בקרלובץ קרואטיה ביום 21.10.1928. הוריו היו גרושים והוא חי עם אימו זורה קראוט וסבתו הרמינה אייזלר. כיבוש קרואטיה ע"י הגרמנים התחיל ב-6.4.1941 וכעבור כשבועיים נכבשה העיר קרלובץ. לאחר כיבוש קרואטיה ע"י הגרמנים ותומכיהם המקומיים, נמסר האזור בו גרו לחסות הצבא האיטלקי ששיתף פעולה עם הגרמנים. חלק מהחיילים האיטלקים לא ראה את מעשי הגרמנים ביהודים באהדה, וסייעו להם להמלט.

בשנת 1941 בהיות מיקי כבן 13, הוברח באמבולנס ע"י קצין רפואה איטלקי (מצבא איטליה של מוסוליני) לטרייסטה, כאשר הוא מכוסה מעל ראשו בשמיכה, יחד עם עוד 3 פצועים. שוטרי הגבול שאלו ונאמר להם שהוא ישן. מיקי הצטרף לאימו שהועברה ע"י אותו קצין בדרך דומה (כשהיא עטופה בתחבושות על כל גופה) כחודש קודם לכן. הם קיבל תעודות ומסמכים איטלקיים מקוריים אולם עם פרטים שאינם מסגירים את יהדותם. הוא למד כ-3 שנים בגימנסיה באודינה (איטליה), שם העביר את תקופת מלחמת העולם השנייה. עם כניעת איטליה לגרמנים, החלו להעביר תושבים מאיטליה לעבודות בגרמניה. על כן, הקצין העביר אותם כפליטים איטלקיים למונהסטיר, שם שוכנו בטירה של יהודים שנטשו אותה במהלך המלחמה, ונשארו בה עד סיום המלחמה. הקצין האיטלקי, קולונל דר' ארתורו גאטי, הציל יהודים רבים ולימים קיבל את עיטור חסידי אומות העולם. עד היום שומרים בני המשפחה קשר עם משפחת הקצין האיטלקי. מיקי הועבר ע"י הבריגדה היהודית להכשרה ליד רומא, ובהמשך קיבל רישיונות עלייה, ועלה לארץ בשנת 1945 באניה בריטית.

קורותיו של מיקי לאחר העלייה לישראל

עם הגיעו לישראל, מיקי הועבר על ידי עליית הנוער לפנימייה התיכונית בורוכוב בנחלת יצחק על גבול ת"א-גבעתיים. הוא היה חבר ב"השומר הצעיר" ולאחר מכן ב"הגנה". המצב הכלכלי של מיקי לא היה טוב, והוא נאלץ לעבוד כנער בחקלאות בכפר אז"ר. לאחר שפנימיית בורוכוב נסגרה הוא נותר ללא מקום מגורים. מהאפשרויות להתגייס לפלמ"ח או למשטרת הישובים העבריים, החליט מיקי להתגייס כנוטר בקיץ 1947. בלשכת הגיוס ברח' לילנבלום בת"א קיבל מספר אישי: 7765, התבקש לבחור בין שירות בנגב או בגליל, ובחר בגליל כי העדיף ירוק על פני המדבר. מיקי נשלח לשרת ביחידת הנוטרים בקיבוץ חניתה, במשמר הנע (מ"ן), תחת פיקודו של דן כהן, ובהמשך התמנה לסגנו. במסגרת הנוטרים עבר אימוני שדה, מסעות ומטווחים ע"י הבריטים, מדריכים מבחוץ וגם ע"י דן. בכל חודש היה על כל נوتر לעבוד שבועיים בעבודות השדה בקיבוץ, בנוסף לשמירה בלילות. **"בחופשות לא היה לי לאן ללכת"** הוא אומר, כי למעשה לא היתה לו משפחה בארץ או מקום לגור.

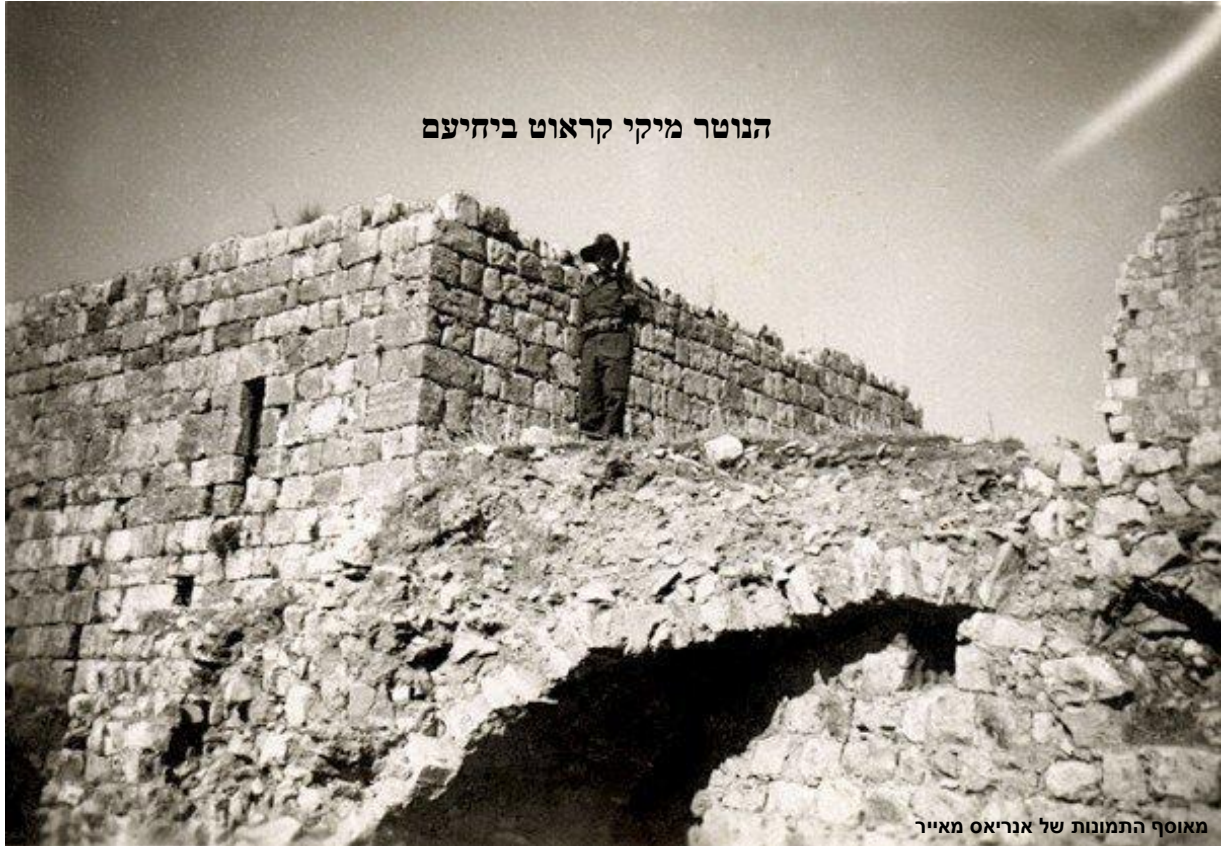
"באתי לארץ ב-1945 בזמן המנדט הבריטי, הייתי בעליית הנוער שנתיים, אחרי זה התגייסתי למשטרת הישובים העבריים הגעתי לנהריה בשנת 1947. לפני כן הספקתי לעבוד במושב כפר אז"ר כמה חודשים, כמובן עם טוריה. מנהריה העבירו אותי לקבוץ חניתה, שם הגעתי אל דן כהן. במשך הזמן התאמנו שם אימונים צבאיים, עבדנו וגם שמרנו. במשך הזמן נהייתי הסגן של דן כהן. התפקיד שלנו היה שמירה על הקיבוץ, אימונים ועבודה.

מאוסף התמונות של מיקי אלרואי

הנוטר מיכאל קראוט במגרש המסדרים בחגיגה 1947

כשהכריזו באומות המאוחדות שתקום מדינה יהודית ומדינה ערבית התחילו מהומות. מאז היינו צריכים כל בוקר בשעה חמש לרדת ברגל מחניתה לכביש הראשי למטה (היום זה הישוב שלומי, שנקרא אז באסה) כדי לבדוק שאין מוקשים בדרך, כדי שהאוטובוס יוכל לרדת עם הנוסעים. התחלנו ללוות כל בוקר מיכלית מים לקיבוץ יחיעם, כי ביחיעם לא היו מים, ואנחנו היינו צריכים להביא להם. נסענו יום יום באותו המסלול, דרך הכפרים הערביים.

הנוטר מיקי קראוט ביחיעם

מאוסף התמונות של אנריאס מאייר

הסגר Le מיקי: הנוטרים בדרך לשמירה בעברון 1948

מיקי קראוט

מאוסף התמונות של מיקי אלרואי

הערבים ניתקו את הדרך מחיפה לנהריה כי הכביש עבר בעכו. הם ניתקו את החשמל וגם פוצצו את העמודים. כל הגליל המערבי היה מנותק. כך גם קיבוץ אילון, חניתה, מצובה, יחיעם, נהריה, עברון, שבי ציון ורגבה.

נהריה היתה מנותקת והביאו את האספקה מחיפה לנהריה דרך הים. יש לי תמונות מאז. מפקדת ההגנה היתה בנהריה וחילקו את הכוחות בין רגבה, שבי ציון ונהריה. כל יום כשהיינו נוסעים ליחיעם היינו מביאים משהו, אספקה ודברים כאלה."

הסגר fe מ'ק': ספינות בדרך לחיפה בחוף נהריה בעת המצור 1948

מיקי
עם הרובה

מאוסף התמונות של מיקי אלרואי

הסגר fe מ'ק':
מעוניה פורקת בחוף נהריה בזמן המצור 1948

מאוסף התמונות של מיקי אלרואי

הקרב על גבעת המשורין

ביום 20.1.48, לאחר שסיימו את הסיור לאילון מצובה וחניתה, יצאו מנהריה בכיוון יחיעם, כדי ללוות את מיכלית המים של הקיבוץ לצורך מילוי מים בנהריה.

"ביום 20.1.48 היתה התקפה על יחיעם, ואנחנו כבר יצאנו לדרך להביא את המיכלית לנהריה. לא ידענו שיש התקפה על יחיעם. יצאנו לדרך והידיעה הגיעה מאוחר לנהריה. הם שלחו אחריו רוכב אופנוע, בשם שמעון קופף (שהיה אחר כך חבר ב'דרום יהודה' ו'אגד') אבל הוא כבר לא השיג אותנו.

יצאנו מנהריה, דרך המקום שהיום זה שיכון ממשלתי, אז היה זה כפר ערבי בשם ענהא (א-נהא), אחריו אום אל פארס (א-פארס), אחריו כברי ואחריו רבאסייה (א-פארס), זה המקום שהיום הוא מושב בן עמי. ברבאסייה היה כבר המחסום הראשון שפרצנו. ירו עלינו מגגות הכפר. המשכנו והגענו למקום שהיום נמצאת המצבה (בצומת כברי), אחריו היה סיבוב ובו מחסום די גדול עם אבנים וסלעים. גם אותו פרצנו תוך כדי שירו עלינו. המשכנו עד למקום שהיום הוא גבעת המשורין, שם היה מחסום של אבנים גדולות וסלעים. ניסינו לפרוץ אותו, אבל לצערנו הבק-אקס של המשורין התיישב על סלע והגלגלים היו באוויר והסתובבו באוויר. לא יכולנו להמשיך. היה גשם של כדורים שירו עלינו. ירו עלינו מהגבעה כל הזמן מנשק אוטומטי ורובים. ענינו באש אבל היו לנו רק רובים של המשטרה הבריטית. (הרובים היו מסוג Lee Anfield בקוטר 7.62 מ"מ, בכל טעינת כדורים ניתן היה להכניס 5 כדורים לתא המחסנית. לכל אחד מהנוטרים היו 50 כדורים אותם נשאו בפאץ' בד על הבטן).

המשורין היה יושן מימי המאורעות של 1936, שהשריון שלו היו שני לוחות פלדה ובאמצע עץ שהיה רקוב כבר. אז התחילו פה ושם לחדור כדורים לתוך המשורין.

ראינו שהם כבר מתחילים להתקרב ולרדת מהגבעה למטה. היו לנו כמה רימונים לא ליגאליים, אז לקחנו שני רימונים וזרקנו. הם ברחו שוב למעלה אל הגבעה. ירינו כל הזמן והם ירו עוד יותר. דן היה כמו חשוף בצריח. זה לא היה טנק, אבל הוא עמד, ונפצע במצח, למזלו רק שריטה. בינתיים נפצע גם בנימין סודי לוי בראש. אמנם לא פציעה קשה, פציעה קלה.

מכיוון שלא ידענו שיש ההתקפה על יחיעם, חשבנו שרק עלינו יורים והחלטנו להגיע לקיבוץ כדי לחבוש את הפצועים. ראינו שזה לא עסק והחלטנו לצאת מהמשורין. היה במשורין פתח מיוחד ברצפה שאפשר היה לצאת ממנו. ניסינו לפתוח את הדלת האחורית, אותה פתח שמעון פרומן. הם ירו דרך הדלת לתוך המשורין אבל לא פגעו בנו. אז סגרנו בחזרה את הדלת. החלטנו לצאת מהמשורין לשטח מת מול הגבעה, שהיום היא 'גבעת המשורין'. היה שטח מת ועוד גבעה. התחלנו לצאת אחד אחד. הראשון שפתח את הרצפה יוסף קליין, ויצאנו כולנו מהמשורין. התחלנו לעלות על הגבעה. היינו מטרה טובה והם ירו עלינו. לידי היה יוסף מישניבסקי עם רובה ביד. רצנו למעלה וטיפסנו על הגבעה. הוא קיבל כדור ביד שאחזה ברובה שנפל לו. הוא אמר לי "נפל לי הרובה" ושקיבל כדור ביד. אמרתי לו "לא חשוב, תרוץ", והגענו לגבעה למעלה.

מכיוון שלא ידענו שיש ההתקפה על יחיעם, אז המשכנו. אם היינו יודעים היינו מתארגנים להגנה על הגבעה הזו, ואולי היינו יוצאים מהעסק הזה יותר טוב. כשירדנו מהגבעה הזו היה עמק קטן. נכנסנו לעמק כי היינו חייבים לעבור אותו כדי לעלות לקיבוץ יחיעם. כשהיינו כבר כמעט באמצע העמק התחילו לירות עלינו מכל הצדדים. גם מקדימה, גם מאחור וגם מהגבעות. היינו למטה והם ירו עלינו מלמעלה.

בצד היתה למטה מן חומה קטנה, בערך חצי מטר מאבנים. עמוס אסולין וישראל מילר התחילו ללכת על ארבע ולהתקדם לכיוון החומה הזו כדי לתפוס מחסה, ככה על הברכיים הם התקדמו.

כולנו נשכבנו, לא היה לנו מחסה. לידי ראיתי אבן אז נשכבתי לידה. לידי היו ברוך דנוור ואליהו אדלר. הם ירו, ואני רואה שעמוס וישראל מתקדמים לכיוון החומה. ראיתי שעמוס קיבל כדור ברגל, הכדור נכנס מעל הברך, ריסק לגמרי את העצם ויצא מהצד השני. היו לו כאבים גדולים, אני ראיתי, כי זה לא היה מרחק גדול. ואז ראיתי שישראל מילר נהרג.

את השאר לא ראיתי. ראיתי רק את אלה לידי, את אליהו אדלר וברוך דנוור, היינו אחד ליד השני. ואז נפצעתי, קיבלתי כדור בשכמה שפתח לי את הגב ונכנס עד הישבן. קיבלתי עוד כדור ורסיסים לתוך רגל ימין מעל הברך. הכדור פגע קודם באבן וניתז אל הרגל אבל לא נכנס לעצם, (הקליעים הוצאו בניתוח). ברוך דנוור שכב לידי וקיבל כדור בחזה ועוד כמה כדורים בצלעות, בצדדים. הוא נשאר בחיים. היה לי רימון ביד עם הרובה שלי, אבל לא יכולתי לזרוק, כי הייתי פצוע. אליהו אדלר עדיין לא קרה לו כלום, אז אמרתי לו שאני זורק אליו את הרימון. הוא היה קרוב. אמרתי לו "אתה תזרוק אותו, לא ניפול חיים בידיים שלהם". הוא לקח את הרימון, ולצערי הוא התרומם קצת ואז קיבל כדור בראש, שפתח לו את הראש, את מצח.

את כל החברים האחרים לא ראיתי, הם תפסו כנראה מקומות כך שלא ראיתי. היו כאלה שהעריבים הגיעו אליהם והרגו אותם. הם היו שם בערך 4 שעות. מי שיכול היה לירות ירה, ומי שלא יכול לא ירה.

אחרי 4 שעות הגיעה המשטרה הבריטית עם הצבא, ממחנה שהיום הוא מחנה שרגא, אז זה היה מחנה בריטי, מול הישוב הערבי סאמאריה. העריבים עוד ירו עליהם גם, אז הם ענו להם במרגמות, והעריבים ברחו.

הבריטים ראו אותנו ולקחו אותנו למשאית שלהם. היה שם רופא שטיפל במי שהיה פצוע.

הרופא נתן לי זריקת מורפיום ברגל. הוא חשב שאני פצוע רק ברגל, נתן לי סיגריה ורצה ללכת. אמרתי לו שיש לי פה עוד פציעה ופה עוד. הבריטים לקחו אותנו מהמקום במשאית למחנה שלהם, שם העבירו אותנו באמבולנסים לבית החולים הצבאי הבריטי בחיפה, שהיה קודם בי"ח איטלקי שהם החרימו בזמן המלחמה.

בבית החולים טיפלו בפצועים ועשו לי ולאחרים ניתוחים. עם הרופא הראשי, אני חושב שהיה אפילו מפקד בית החולים, דיברתי בגרמנית כי הוא היה ממוצא שווייצרי. שמו אותנו אחרי הניתוח בחדר גדול עם הרבה פצועים. היו בחדר גם אליהו אדלר ועמוס אסולין. איני יודע איפה היה ברוך דנוור לאחר שניתחו אותנו. לידי שכב חייל בריטי, מצפון אירלנד, שאהב את העריבים כמו שאני אוהב, וקילל אותם כל הזמן.

עמוס אסולין כל הזמן התלונן על כאבים. אליהו אדלר הרגיש כנראה שהוא כבר בסוף, וביקש שיביאו לו רב, כי הוא היה מבית מסורתי. בערב בא אליו רב, שהלך לכל אחד מאיתנו וברך אותנו.

הביאו לנו אוכל, אבל אף אחד מאיתנו לא היה יכול לאכול, כולם היו במצב שלא יכלו להכניס אוכל לפה. קיבלנו שם יחס טוב מאד. טיפלו בנו יפה מאד. אחרי זה הם ראו שזה לא עסק, והעבירו אותי ואת ברוך דנוור לחדר שהיינו בו רק שנינו. השאר הועברו לחדרים אחרים.

עמוס סבל מכאבים, וכנראה קיבל גנגרנה, והיו צריכים לקטוע לו את הרגל. בגלל שזה לא עזר, למרות שהיינו מקבלים כל 3 שעות פניצילין.

בבית החולים טיפלו בנו יפה. היו שם שתי אחיות קצינות סקוטיות, שטיפלו בי ובברוך דנוור. כל בוקר היה ביקור רופאים בריטיים, עם מתרגם, שהיו שואלים אותנו על הרגשתנו. כל בוקר היה בא חייל, ששאל מה אנו רוצים מהקנטינה. אחרי מספר ימים באו לבקר אותנו שתי נשים, מרי הים אשתו של זאב הים וחנה חושי אשתו של ראש העיר אבא חושי. הן שאלו מה אנו צריכים והביאו כל מיני דברים. הן באו מידי פעם לבקר אותנו. מרי הים היתה מנהלת מגן דוד אדום בחיפה. כאשר פצוע או חולה היה מסוגל לקום מהמיטה, הוא היה צריך לעמוד דום ליד המיטה בעת ביקור הרופאים. רצו לשלוח אותנו למצרים להבראה, אך מפקדת ההגנה התנגדה כמובן.

אחרי שהחלמנו קצת העבירו אותנו לבית בורוכוב בחיפה, שהפכו אותו מבית הבראה לבי"ח לשעת חירום. היום במקום זה נמצא בי"ח 'כרמל'. שם היינו עד שהחלמתי וחזרתי לנהריה. היינו בנהריה במשימות שמירה. גם בקיבוץ עברון שמרנו בלילה. באותם ימים היה הגליל המערבי היה מנותק. שם היינו עד הכרזת המדינה. לאחר ההכרזה הגיעו מטוסים והפציצו את נהריה. היו שם שני הרוגים, זה מה שאני זוכר.

לאחר מכן העבירו אותנו לגדוד 21 של חטיבת כרמלי. העבירו אותנו מנהריה למגידו. שם הפגזו אותנו העיראקים ממשוריינים שהיו במשטרת לג'ון, היום זו משטרת מגידו בכניסה לואדי ערה. מההדף של הפיצוצים נפגעתי, אבל לא נפצעתי פצעים פתוחים אלא רק חטפתי מכות יבשות. דן כהן לקח אותי למפקדת הגדוד, שם החליטו להעביר אותי לחיפה. העבירו אותי בג'יפ עם עוד פצוע מההפגזה לחיפה.

מאותו זמן כבר לא הייתי עם החברים מהנוטרים אלא הועברתי למקום אחר."

חללינו

על המשמר- 21.1.1948

ישראל מידר, יוסף קדיין,
יוסף מישניצקי, בנימין
סודלוי — ממשרת היישובים
העבריים, נפלו בדרך ליחיעם.

ne חקוק באנדרטה - יעקב פרמי, בן 24, חבר
יחיעם. - קורס' יצקא נחמן כרא', היה מנוטריו se דן כהן, הוצב ביחיעם.

ne חקוק באנדרטה - משה גרשון, בן 20, חבר
גרעין "במבחן" ביחיעם.

ne חקוק באנדרטה - חנניה גורביץ, בן 18, ממ'
גיני יחיעם.

ne חקוק באנדרטה - אברהם אשר, בן 25, ממ'
גיני יחיעם.

אריאל אנקלביץ, בן 20,
איש ה"הגנה", מת מפצעיו.

יואל פרידלר, בן 24, מנס'
בעין העיר העתיקה, מת מפצעיו.

**נפלו ארבעה נוטרים וארבעה אנשי המקום
11 עמדו נגד עשרות. - עשרות הדפו התקפת 150**

על המשמר - 21.1.1948

יעקוב כרמי מיחיעם, בן 24, נוסר,
עלה ארצה מהונגריה לפני 7 שנים.
בין ההרוגים גם: משה גרשון,
בן 20, מבולגריה, חבר הגרעין "במב"
חנ" ביחיעם. ההודעה הרשמית מוסרת
כי במערכה זו נפלו חגיגה גורביץ,
בן 18, מקריית ביאליק, ואברהם אשר,
בן 25, מבני ברק.

יחיעם הרפה התקפת מאות פורעים

שמונה מן המגינים נפלו - אבידות זיכרות לתוקפים

התקפה גדולה נערכה אתמול על יחיעם - בהרי הגליל המערבי. ההתקפה נפתחה בבוקר השכם על ידי כנופיה בת 400-500 איש, שפעלו במיקוד צבאי מאורגן יפה. בהתקפה השתמשה הכנופיה במרגמות רבות וערכה אותה בגלים אחדים, נטריצים מאור, מגיני יחיעם הדפו מגורה את כל ההתקפות, שנמשכו כחמש שעות, וגר-מו אבידות זיכרות לכנופיות.

בשעות הערב הודיעו לנו כי וחס של אנשי יחיעם איתנת.

עו יחידות סטירה וצבא, שמצא את הנוטרים בעמדות. פשוטין הנוטרים היה אחוז להבות.

4 נוטרים נהרגו

מבין 11 הנוטרים נפלו ארבעה: ישראל טילר, יוסף קליין, יוסף מיטנבסקי ובני מין סודלוי. ארבעה נפצעו: עמוס אסולין, ברוך דאנאור, מיכאל קראוט, ופנחס צווארנר. האחרון נפצע קל. הנוטרים דן כהן, שמעון פרוזמן וואב רובוסקי, בריאם ושלמים, גם 2 נוטרים בריטיים נפצעו. לאחר שהצבא והמשטרה עזרו לנוטרים לחזק את הערבים, המשיכו בורכס והגיעו ליחיעם רק בשעה 1 אחר הצהריים, בשעה שהתקפת הכנופיה כבר נהדפה שם לגמרי. מצב חכן בנהריה

בידיעה, שנתקבלה אתמול אחר הצהריים מנהריה, נאמר, כי במושבה שורר שקט. כולם במצב חכן. מחיפה הגיעה אחר הצהריים מכונית מ.ד.א. ובה רופא מנתח. הפצועים דוד קמחי, בן 20 ומ. וידנבאום, בן 21 הובאו אחר הצהריים לבית החולים רוט-שילר בחיפה ע"י מכונית מ.ד.א. מנהריה. כן הובא לשם הנוטר פנחס צווארנר, שנפצע קל, באמבולנס צבאי הובאו מנהריה לבית חולים צבאי בחיפה הנוטרים הפצור עים עמוס אסולין, מיכאל קראוט, ברוך דאנאור ואברי.

היום לזית 6 חללים בנהריה

ליחם של 4 הנוטרים שנפלו - היום לפני הצהריים בנהריה. יחד עם הנוטרים יובאו לקבורה בנהריה הנגיה ואבראשה שנפלו בהננת יחיעם.

שבעה הרוגים מבין אנשי הכנופיות גר או כשהם מופתרים לאחר חום הקרב. 3 פצועים קשה מבין המתקפים נמצאו אחר כך בשדה הקרב על ידי הצבא. אין ספק, שמשטר ההרוגים והפצועים מבין אנשי הכנופיה גדול יותר, כי הם הספיקו להוציא נפגעים רבים מתוך המערכה.

נפלו 4 מגינים

מבין המגינים נפלו: נהמן יעקב כרמי, בן 25, קורפורל הנוטרים, ומשה גרסון, בן 20 - שניהם מאנשי המקום; חנניה גורביץ, בן 18, מקריית ביאליק ואברהם אשר, בן 25 מבני ברק.

קרב בין נוטרים ואנשי כנופיה

11 נוטרים מנהריה, חשו במכונית משוריינת לעזרת יחיעם המותקפת. הם נתקלו בדרכס בשני מחסומים של אנשי הכנופיה והצליחו לעבור עליהם. ואילו על המחסום השלישי לא יכלו להתגבר ומכוניתם נעצרה. מיד קפצו כל הנוטרים מהמכונית והסיחו חזרו בעמדות, שמהן הסיבו אש לכנופיה בת מאות אנשים, שהתקיפה אותם.

כשעתיים נלחמו הנוטרים לבדם בכנור פיה הגדולה, עד שהגיעה למקום מכונית משוריינת של המשטרה, שוכנסה בקרב עם המתקפים. אולם משפתחו הערבים באש על המכונית, נסוגו השוטרים כדי להזעיק עזרה נוספת. לאחר חצי שעה הגי-

חללי יום ג'

יעקב כרמי, משה גרסון, חנניה גורביץ, אברהם אשר נפלו בהננת על יחיעם ישראל טילר, יוסף קליין, יוסף מיטנבסקי, בני מין סודלוי, נוטרים מנהריה, נפלו בחיפה לעזרת יחיעם יואל פרוזמן, נהמן יעקב, אריאל אלקלביץ, אהרן מולדברג נפצעו בפעולות ההננה ומתו מפצעים ידד בן 4 נהרג בתל-אביב

הותקפה מכונית, ניצנים

מכונית משא של קבוצת "ניצנים", שעבדה בין היתר למחנה הצבא באשדוד, הותקפה על ידי 20 ערבים לבושים כדוי קרב, שניסו לעצור אותה וכשלא הצליחו, פתחו עליה ביירות. הנוטרים היהודים הסיבו אש והצליחו לעבור מבלי להפגע.

יריות אל חברי החושלים

חברי קיבוץ "החושלים" שבגליל העליון הותקפו אחסול אחר הצהריים ביריות מן המארב, בהיותם בפעולה בשדה. הילופי-היריות נמשכו שעה קלה. איש לא נפגע, לחברי החושלים שלום.

ירו זלא פגע

ערבים ירו אתמול אחר הצהריים מן המארב אל אחד מחברי מושב שלונית, שהרש בשדה. במרחק 300 מטר בהישוב, החורש לא נפגע.

נסיון לפוצץ בית ר' לספירט

לירד מקוה-ישראל

יחיעם - מבצר החולש על ארץ רבה

על המשמר - 22.1.1948

מאת כתבנו לענייני במחון

חבל תרשיחה

העלייה ליחיעם היתה בשעתו מאורע חשוב בתולדות התיישבותנו. היה בה משום כיבוש מעמד בחבל תרשיחה, אזור הנמצא בירכתי הגליל-העליון, בקרבת מקום לגבול והחולש על ארץ רבה. מיבצר הצלבנים, שאליו עלה הק"י בוק, נמצא על גבעה גבוהה כ-450 מטר מפני-הים, המשקיפה על מפרץ עכו, למן שלוחות הכרמל על פני חיפה ויישובי החוף, עד ראש הנקרה שעל גבול הלבנון והיישובים חניתה אילון ומצובה. תרשיחה היא עיר ערבית בת 5000 תושבים ובסביבותיה תשעה כפרים ערבים, המקיפים את יחיעם בחצי-גורן עגולה. חבל ארץ זה הפך מרכז לכנופיות שפשטו מכאן גם דרומה לעבר תמרה ושפרעם, שהותקפו אור ליום ב' עלידי כוחות ה"הגנה", מקומות אלה שימשו בסיס למתקפי עובדי הכרם ממשמרי-הים בשיבוע שעבר. הכנופיות באו מסוריה ומהל-בנון ואצל אחד ההרוגים נמצאו גם תעודות המעידות על כך. כן ידוע, שהן נמצאות תחת פיקוד קצינים זרים ובשעת ההתקפה האמורה שמעו פקודות בגר-מנית.

על הקשר שבין כוחות אלה לבין ממשלת הלבנון כבר כתבנו ויש לציין כי מיניסטר ההגנה הלבנוני ביקר טוב השבוע אצל הכנופיות החונות בגבול ידוע, כי אחד ממפקדי הכנופיות האלה הוא חוסני ריפאעי בק, בן למשפחה מיוחסת בחומס.

עתה נודע גם, כי כמה מאות מתנדבים עיראקיים, שסיימו את אימוניהם, רוכזו בפלוגה ע"ש חוסיין והגיעו לסוריה וב-ראשם קצינים עיראקיים. לפני צאתה למחול חפצה ערכה הכנופיה מצעד צבאי ברחובות בגדד.

עם שתי ההתקפות על יחיעם בגליל המערבי, מתבלט עוד יותר התיאום ההר-לך וגובר בפעולות הכנופיות וכן השימוש בנשק משוכלל יותר. הכנופיות שתקפו את יחיעם באו מכיוון מזרח, מאזור תרשיחה הקרובה לגבול והן פתחו את פעולתן בפיצוץ גשרי-הבטחון המחבר את הכביש הראשי עם הדרך המסתעפת ממנו למבצר גידן, בו שר כנת יחיעם. פחות ממחצית השעה לאחר ההתקפה, כשנודע על הדבר בנהריה, נמצאה כבר בדרך השיירה היוצאת יום-יום משם לעבר יחיעם, והמובילה מים. מתברר, כי באותו זמן שהחלה ההתקפה ממזרח, כבר ארבה כנופיה מצד מערב, לשיירה שידעו עליה ממהלכה יום-יום. גם פיצוץ הגשר, וגם ההתקפה השיירה היו מכוננות למניעת הגשת עזרה כלשהי עלידי נסיעה בדרך המובילה ליחיעם. יש לציין, כי בפעולה זו השתמשו הכנופיות, כנראה לראשונה מאז פרצו המאורעות, במרגמות של שלושה אינץ' טשים, שבפגז אחד מהן נהרגו שלושה מהמגינים.

מצורות התקפה אלה וודאי יוצאו כוחות-המגן מסקנות על דרכי הגשת העזרה ליישובים המותקפים.

הסתערות על היישובים במדינה הערבית

ראוי לציין, כי רוב ההסתערות כחונה באחרונה על יישובים יהודיים הנמצאים בתחומי המדינה הערבית, על פי החלטות א"ם (גוש כפר-עציון, כפר-אוריה, הר-טוב, נחל-אילן, מעלה-החמישה, עין-צורים, יחיעם ועוד). מבין 32 יישובים הנמצאים בתחומי המדינה הערבית הותקפו עד כה 12 נקודות, אם בהסתערות ישירה ואם בנסיון פגיעה בשיירות של-הן. ייתכן, שיש בזה מגמה פוליטית ויש להצטער שהיו לה הדים בלתי-רצויים בכמה עתונות, השוכחים, כי אין אנו יכולים לפעול על-פי שיקולים צבאיים טהורים, וכי מחובתנו להחזיק בכל אשר לנו בארץ הזאת ולו יהיו הקרבות קשים וכבדים. טוב היה בכלל להימנע מכל דיון ציבורי בנקודה זו.

עם היוצאת חיל-הספר

יחידות חיל-הספר, אשר לפי הודעת דובר הממשלה הוצאו מהגליל העליון לשם אימונים, מתרכזות עתה בשני מחנות גדולים במחניים ובג'יסר אל-ג'מע. 500 רוכבים של חיל-הספר נמצאים בצמח. כוחות הצבא הבריטי שבאו לגליל-העליון במשך השבוע שעבר, במיקום חיל-הספר הערבי, משוטטים ברחבי עמק-החולה ובעיקר באזורי הגבול. מר-כוי הצבא הם בראש פינה ובמטולה.

"חילוף כוחות" זה לא שינה במאומה לטובה את מצב הבטחון הפרוע בגליל-העליון, ואף לא הפסיק, או הפחית, את מיות חתירתן של הכנופיות מעבר לגבול. ראוי להדגיש בהודמנות זו כי השבחים שחלק דובר הממשלה לחיל-הספר בעז "העבודה המצויינת שכוח צבאי זה מילא בשמירה על הבטחון", אינם עולים כלל בקנה אחד עם הרגשות היישוב הירוד בצפון. הכול זוכרים היטב מה תפקיד מילא החייל הזה בכול תקופת שירותו בגליל והפשעים שביצע נגד היישוב היהודי. זה חודשים רבים דרשו נציגי היישובים היהודיים בגליל-העליון את הוצאת חיל-הספר, אך לא נענו. אם מצאו השלטונות להרחיק את חיל-הספר דווקא עתה מהגליל, וודאי אין שיקוליהם תואמים לדרישות היהודים, אם כי יישובי הגליל העליון לא יצטערו על הצעד הזה.

דירות חיפוי על יחיעם לשם איסוף הרוגים

שני בחורים נפצעו

על המשמר - 22.1.1948

חיפה, יום ד' — הידיעה בדבר התקפות נוספות שנערכו על-ידי הכנופיות על יחיעם ביום ג' וביום ד' בשעה 6.15 בבוקר לא נתאשרו. נורו אמנם יריות בודדות בשעות מאוחרות כלילה ולפנות בוקר, אבל אלה רק באו לחפות על הוצאת ההרוגים שהכנופיות השאירו בשדה הקרב.

ביריות הבוקר על יחיעם נפצעו קל שני בחורים. ערבי אחד נהרג. הוא היה לבוש מדי צבא סוריים. הגופה נאספה לנהריה. גם לעכו, מסימני דם, שנמצאו אח"כ בסביבה, מסיק הצבא, שהגיע לשם בביקור, שכששה-שמונה מהמתקיפים הערבים נפצעו אולם נלקחו על-ידי אנשי הכנופיות. עם הצבא, שיצא בבוקר ליחיעם, נסע גם מכונית-משא נושאת אספקה.

אליהו אדלר, מפצעי ההתקפה על יחיעם, מת מכצעיו.

אליהו אדלר, נוסר ממשטרת היישובים העבריים, שהיה בין נוסעי המכונית המשורינת שחשה לעזרת יחיעם, מת מפצעיו בבית-החולים הצבאי בחיפה, אור ליום ד'.

ישראל מילר ואליהו אדלר יובאו לקבורות ביום ה' (היום) בשעה 1 אחה"צ בחיפה. ההלוויה תצא מבית-החולים „רוטשילד“.

הלווייתם של שאר שלושת הנוטרים יוגשלו בדרך ליחיעם: יוסף קליין, יוסף מישניצקי ובנימין סודלוי, נערכה וזיום בצהריים בנהריה. את החללים ליוו בני משפחה, חברי ה„הגנה“ ותושבי המקום. אברהם אשר, מתללי יחיעם, יבוא לקבורות לבני-ברק. על מקום קבורתו של חנניה גורביץ לא הוחלט עדיין.

נפגעו פורעים בהתקפה שניה על יחיעם

בעיתון דבר 22 ינואר 1948

הנוסר אליהו אדלר, יחד עם פצועים אחרים הועברו לבית־החולים הצבאי בחיפה ושם מת מסצעו.

לויית החללים בנהריה

בשעות הצהריים הובאו אתמול לקבורה בנהריה הנוסרים יוסף קליין, יוסף פשינברסקי, בנימין סנדלר ואליהו אדלר. יחד איתם הובאו לקבורה נחמן יעקב כרמי, שנפל ביחיעם (גויחתו של הנוסר ישראל מילה הועברה לחיפה, שבה נרים הודין ותובא שם לקבורה).

בלויית השתתפו כל תושבי המקום, רבים מן הנקודות הסמוכות בגליל המערבי ובני משפחות הקרובות. בראש המסע הלכו חברי המועצה המקומית, קצין־המלוא היהודי, שתי פלוגות ההגנה ומשמר העם. גויות ההרוגים הונחו על טנדרים של משטרת הישובים היהודים ועליהן שני זרי־פרחים של ההגנה ושל קיבוץ יחיעם. הובאו לקבורה בקבר אהים. ליד הקברות הפתוחים הספידו קצרות הרב קלר ויורי המועצה המקומית בנהריה ג. סך. הרב וההודים אמרו "קדיש". פלוגות ההגנה חילקו כבוד צבאי לחבריהם שנפלו.

לנהריה הועברו אתמול גויותיהם של חברי גורביץ ומשה גרסון. שנפלו ביחיעם. הם יובאו לקבורה בנהרית היום.

יחיעם הותקפה שוב אתמול בבוקר הש"כ. במרגמות ובנשק אוטומטי, אם גם לא בהיקף דומה להתקפה של יום ג'. נראה היה כי מטרת ההתקפה לתפוז על הוצאת גויות ההרוגים של אנשי הכנופיות, שנשארו בישיבה הקרב. מגיני יחיעם השיבו אש ופגעו באחרים מן המתקיפים. מבין המגנים נים נפצעו שניים פצועים קלים.

לאחר הדיפת ההתקפה הגיעו למקום צבא ומשמרת, שהעבירו בנהריה מזון ליחיעם. בצאתם למקום, שממנו הותקפה יחיעם בבור קר, מצאו השוטרים והחיילים שלוליות־דם והרוג אחד על צידו המלא ולבוש מדי צבא סוריים. הגויות הועברו לנהריה ומשם לעכו.

כן נאמר בהודעה הרשמית, שהערבים התקיפו מעמדות במרחק 500 מטר מן המשק. ההתקפה ארכה כשעה והתולפים לא הצליחו לפרוץ את איור המגן שמסביב לנקודה. המתקיפים נסוגו בכיוון צפון־מזרח.

בהודעה הרשמית על ההתקפה מאתמול מסופר, שערבי אחד נהרג וסבורים, כי לכ" נוספות נגרמו אבידות נוספות.

עוד קרב

מבין מגיני יחיעם

בהתקפה יום ג' על יחיעם נפצע גם

נוטרי היסת ותסביבה
 עמוס'ס דום על קבריהם של הנוטרים
 קורס נחמן יעקב כרמי
 ישראל מילר
 יוסף קליין
 יוסף מישנצקי
 בנימין סודלוי
 שנמלו בהגנה על יחיעם

דבר- 22 ינואר 1948

הוצד המחוזי לנוטרי היסת ותסביבה

על מות מגיני יחיעם

יעקב כרמי יוסף קליין
 משה גרשון יוסף מישנצקי
 חנניה גורביץ בנימין סודלוי
 אברהם אשר אליהו אדלר
 ישראל מילר

מתאבל

הק' בוך האדצ' השומר הצעיר - הוועד הפועל
 על המשמר - 22.1.1948

הנוטר עמוס אסולין מת מפצעיו
 עמוס אסולין, מפצועי הננור של הנוטרים
 בדרך ליחיעם הבחוקפת, מת שלכום מפצעיו
 בבית חולים צבאי בחיסה וגזיהו הועברה לבית
 חולים רוסטיליה.

הצופה - 29.1.1948

מת מפצעיו
 על המשמר - 28.1.1948
 ח'ס'ה' יום ג' - בבית החולים
 הצבאי בחיסה, מת היום מפצעיו הנור
 טר עמוס אסולין, שנמצע ביום ב'
 בנסעו עם חבריו הנוטרים מנהריה
 ליחיעם. בן 20.

עמוס אסולין הי"ד הובא לקבורה
 ע"י חברה קדישא הספרית בחיסה. הוא נמצע
 בזכור ביום ג' שעבר, כאחר הנוטרים שאין
 בסגור לעזרת יחיעם.

הצופה - 30.1.1948

בלויה השתתפו חברים משורות המגן.

[illegible]

היהודים כבשו משלטים
בקרב על כביש ירושלים

נמשכות הפעולות הנרחבות בשער הים

העיתון "העולם" יוצא לאור על ידי "העיתון החדש" בע"מ, תל אביב, ישראל. המערכת: תל אביב, ישראל. הדפוס: תל אביב, ישראל. מחיר: 10 ש"ח. חשבונית מס' 123456789. תאריך: 15.12.2010.

בנוסף משהיה מורכב תוכן בדו"ח, נאמר, כי גם חברים
בבית דין צדדי מן המערכת השלטונית עלו בשאלות בבית.

יפו – עיר פרזות ?

דרישת הצעה לשעת חירום של ערביי יפו

[illegible]

2 מאנשי המגן בדרג
בספילת בצמח

© 2000 Blackwell Science Ltd
Journal of Internal Medicine 247: 395–401

חיים	מיקי	אשר
זוסמן	קראוט	דיאבילא

9780190231111

הקנוניה האנטי-ציונית במיני-
סטריה החרץ: א-מ-עכאי

בעיתון "יום יום" מה- 10.5.1948, אותו שמר מיקי אלרואי

אשר
דיאבילא

מיקי קראוט

קארלשטאדט
מהנוטרים בנהריה

מ'ק' הסמ'ר: יושבים בקפה גינתי בנהריה 1948

מאוסף התמונות של מיקי אלרואי

הסברים נוספים שמיקי מסר לשאלות שהוצגו לו

1. באותם הימים היתה שמועה שהנוטרים נפצעו ונהרגו בתוך המשורין ולא יצאו ממנו:

"סודי-לוי היה הראשון שנפגע בתוך המשורין וגם דן. כל היתר נפגעו בדרך, בעמק. אף אחד לא נהרג במשורין, ואנחנו יצאנו מהתחתית. יוסף קליין פתח את המכסה הזה. המכסה היה ליד הכסא של הנהג. לא בכסא הנהג אלא על ידו".

"כל הנוטרים יצאו החוצה דרך הפתח בתחתית הרכב" אומר מיקי לדברים שנאמרו בעניין זה, "ומי שטוען אחרת לא היה שם ודבריו אינם אמת".

מה כנהרדט מחניתה סיפר שהיו האון מאוצות באותה התקופה. צ'וב שאי אפשר לספר לו את סקרה שם מדברי דן ומיקי. שהנוטרים לא נהרגו בתוך המשורין ולא כדורים למשורין כשהסברט לכך הוא עקב היות המשורין יסן והצץ שבין לאוחות ההרצל במיאון התפרק או נרקב.

2. על הכתוב בעיתונות ובספרים על היותם 11 נוטרים בארוע:

מיקי מונה את שמות הנוטרים שהיו עימו במשורין באותו ארוע. לגבי חלק מהשמות שהיו במשורין על פי העיתונות – מיקי טוען שאינו מכיר אותם כלל, ושלא היו איתם.

במשורין היו באותו בוקר 12 נוטרים ולא 11 כפי שנכתב מספר מקומות, ואלו שמותיהם:

דן כהן - המפקד, מיקי קראוט - הסגן, ישראל מילר - הנהג, יוסף קליין, יוסף מישנייבסקי, בנימין סודי-לוי, עמוס אסולין, ברוך דנוור, פנחס צוובנר, אליהו אדלר, חיים זוסמן ושמעון פרונמן.

מהציתונות

כשנתקבלה בנהריה. אחר שעה 7 בבוקר, הידיעה על ההתקפה ביחידים, כבר היתה בדרך מנהריה ליחידים מכר' נית משורינת של משטרת היישובים העבריים ובה 11 נוטרים. מכונית זו מלווה מכונית המביאה בוקר בוקר מים ליישוב הבוור בהרי הגליל המערבי.

מ"11 הנוטרים נהרגו 4, נפצעו 4 ו-3 הצליחו לחזור לנהריה.

נפרו ארבעה נוטרים וארבעה אנשי המקום 11 עמדו נגר עשרות. - עשרות הדרו התקפת 150

11 ברוכים מוד עשרות במקדעים

שנים עשר בחורים במשורין הקטן.

הספר "חטיבת כרמלי" כתוב: ב- 20.1.1948 בשעה 7:00 יצא משורין לדרכו ובו 11 איש. רק יצא, הגיע רץ לקפה "פינגוין", שם סעד מפקד החבל, יצחק אבני את ארוחת הבוקר בחברתו של מפקד הגדוד בן עמי, ובידו הודעה בהולה שנתקבלה באמצעות האלחוט כי יחידים הותקפה והגשר על הגעתון פוצץ. יצחק אבני עלה מייד על האופנוע ודהר אחרי המשורין, היה בכוונתו להזהירו כדי שלא יעלה על המארב. אך המשורין כבר הרחיק לנסוע ומפקד החבל שב על עקביו.

דן ומיקי סיפרו שהאופנוע שרדף אחריהם היה מאצון קופ ולא בן עמי או יצחק אבני.

מיקי אלהאי האשיק: בקרב על גבעת המשורין נהרגו או נפצעו למוות: עמוס אסולין, ישראל מילר, יוסף מישנייבסקי, בנימין סודי-לוי, אליהו אדלר, ויוסף קליין זכרונם לברכה.

3. לשאלה על היחסים עם חברי הקיבוצים בהם שמרו ועבדו:
"היחסים עם חברי הקיבוץ היו טובים מאד. בחניתה לא היו בחורות שאינן נשואות. בחניתה היו רק משפחות."

1948, מפקד פלמ"ח 11 באוגוסט 21 סיפר בסיפורו על יחסים עם קיבוץ ניקיט:
היחס לבחורים במצובה שלילי. אסור להם לאכול בשולחנות של הקיבוצניקים. להם שולחן מיוחד. החבר'ה רוטנים ובצדק על היחס השלילי אליהם. זה הגיע עד כדי כך שהחבר'ה הכריזו שביתת רעב. כשנודע לי הגעתי למשק ביחד עם קצין התרבות של הגדוד על מנת לישר את ההדורים. אחרי שיחה ממושכת הגענו לסולחה.

4. לשאלה על היחסים בין הנוטרים ועל המפקד דן כהן:
היחסים בין הנוטרים היו טובים מאד, והם נהגו להתבדח ולצחוק הרבה ביחד. הם היו ציונים ברוחם, ולא נזקקו להרצאות מוטיבציה.
מיקי זוכר כי דן כהן קיבל אותו יפה כשהגיע, ועם הזמן בחר בו להיות סגנו, למרות שהיו בין הנוטרים ותיקים ממנו. לדבריו דן היה מפקד חברי, לא קשוח, ולא זכור מקרה אחד בו כעס על הנוטרים. בדרך כלל התקבלו פקודות המשימה ממפקדת ההגנה, ודן הסביר לנוטרים אותן ואת דרכי הביצוע.
דן נהג לדבר בערבית עם ערבים שעבדו בכבישי האזור, אולם מיקי לא יודע אם דן שנא ערבים.

5. לשאלה מדוע הטנדר היה כל כך חשוב לדן כהן:
הטנדר בו נסעו הרבה היה בעל ערך רב לנוטרים, ויצר באותה תקופה רומנטיקה סביבם, ומיקי מעריך שזו הסיבה שדן אהב את התמונה שלו על רקע הטנדר. מיקי משער כי השיר "הטנדר נוסע" היה אהוב על דן, משום שבמילותיו יש את השורה: "הטנדר נוסע, הטנדר פה רץ, משדות ים המלח עד עין המפך", שהיה קיבוץ באזור בו לחם.

6. לשאלה על מערכת היחסים של הנוטרים עם המשטרה הבריטית:
משטרת הישובים העבריים היתה מסגרת צבאית בחסות המנדט הבריטי, אשר סיפק את הציוד, הרכב והנשק, ובדק מידי פעם את ביצוע ההוראות וההגבלות על החזקה והעברת נשק ותחמושת ביומן רישום כפי שנדרשו. הנוטרים קיבלו שכר על שירותם זה מידי הבריטים.
בהבט הצבאי היו הנוטרים באזור הגליל המערבי תחת פיקוד ההגנה בנהריה, וביצעו משימות אבטחה, שמירה, ליווי כלי רכב בדרכים שבין הישובים הערביים, והעברת עולים ומעפילים בלתי לגאליים לישובים באזור. לא היו צריכים אישור מהבריטים לפעולות הנוטרים.
הנוטרים ביצעו סיורים בין הישובים העבריים בגליל המערבי: אילון, חניתה, מצובה, יחיעם, שבי ציון, רגבה, עברון ונהריה. הם העבירו מזון וציוד, וגם נשק וציוד שהוסתר ברכבם ושנאסר ע"י הבריטים, ליוו רכבי הסעה של חברי הקיבוצים, וליווי של מיכלית המים לקיבוץ יחיעם (שלא היה לו מקור מים עצמאי).

7. לשאלה מדוע נסעו ביום המקרה במשוריין ולא בטנדר:
היות ונסיעת מיכלית המים היה אירוע רגיש ומועד להתקפות, היא תמיד יצאה בליווי הנוטרים.
"המשוריין התחיל כשהתחילו הבעיות. עד אז היו הסיורים בטנדר פורד שחור. היו בנהריה שני טנדרים. ישראל מילר היה אחד הנהגים. אני לא זוכר מי היה עוד נהג".
היו שני משוריינים ישנים מימי מלחמת העולם הראשונה בנהריה. הדפנות שלהם היו עשויים משני לוחות פלדה וביניהם עץ. עקב היותם ישנים התפרק העץ מבין לוחות הפלדה. מעל המשוריין לא היה גג, ומי שהרים ראשו מעבר לדופן היה חשוף לאויב.

8. מיקי התבקש לציין דברים שהוא זוכר מעמוס אסולין ז"ל:
"עמוס אסולין, היה בחור חזק, בריא ושמח. בימים שלפני הקרב כשהיינו בנהריה (לא היינו בחנייה עוד) היינו אוכלים במסעדה 'גינתי' (היינו מקבלים שם אוכל, לא היינו קונים כי היינו מגויסים). היו שם מכונות משחק עם מספרים, שמים כסף ואז היו הכדורים רצים. הוא אהב לשחק בזה, וכשהיה מרוויח היה מקבל שוקולד מבעל הבית."

עמוס אסולין ז"ל
התמונה נשלחה ע"י אחייניתו נטלי אסולין

עמוס אסולין ז"ל
התמונה נשלחה ע"י אחייניתו נטלי אסולין

מיקי לאחר מלחמת השחרור

לאחר תום מלחמת העצמאות עבר מיקי לשרת בצה"ל, ואף שינה את שמו כדרישת דוד בן גוריון ל-אלרואי. לא היתה סיבה מיוחדת לבחירת שם זה דווקא, והוא הופיע בתחילת חוברת השמות שניתנה להם לבחירה. למיקי לא הוכר השירות שעשה בנוטרים לצורך ותק בצה"ל, ורק כעבור שנים הכירו בו כנכה צה"ל עם אחוז נכות אפס.

בשנת 1950 השתחרר מיקי מצה"ל, עבד בעבודות מזדמנות, ותנאי החיים היו קשים מאוד. בהמשך החל לעבוד ב"אגד" כנהג, ולאחר מכן כמנהל "אגד תיור" בחיפה. באוקטובר 1950 התחתן מיקי עם ג'ני, אותה פגש בפנימיית בורוכוב בהיותה כבת 16, ואיתה שמר על קשר רצוף, ואף ביקר אותה פעם אחת בהיותו נוטר כשהיתה בכפר גלעדי. הם הקימו משפחה המתגוררת עד היום בנהריה, ונולדו להם שתי בנות, מהן יש להם היום 4 נכדים ונין אחד. הרמינה אייזלר, סבתו של מיקי לחמה עם הפרטיזנים של טיטו, ובתום המלחמה הצטרפה לבתה זורה קראוט באיטליה, ושתייהן עלו בשנת 1949 לארץ. זורה קראוט גם שינתה את שם משפחתה ל-אלרואי.

מידע שמיקי מסר על חבריו מהנוטרים

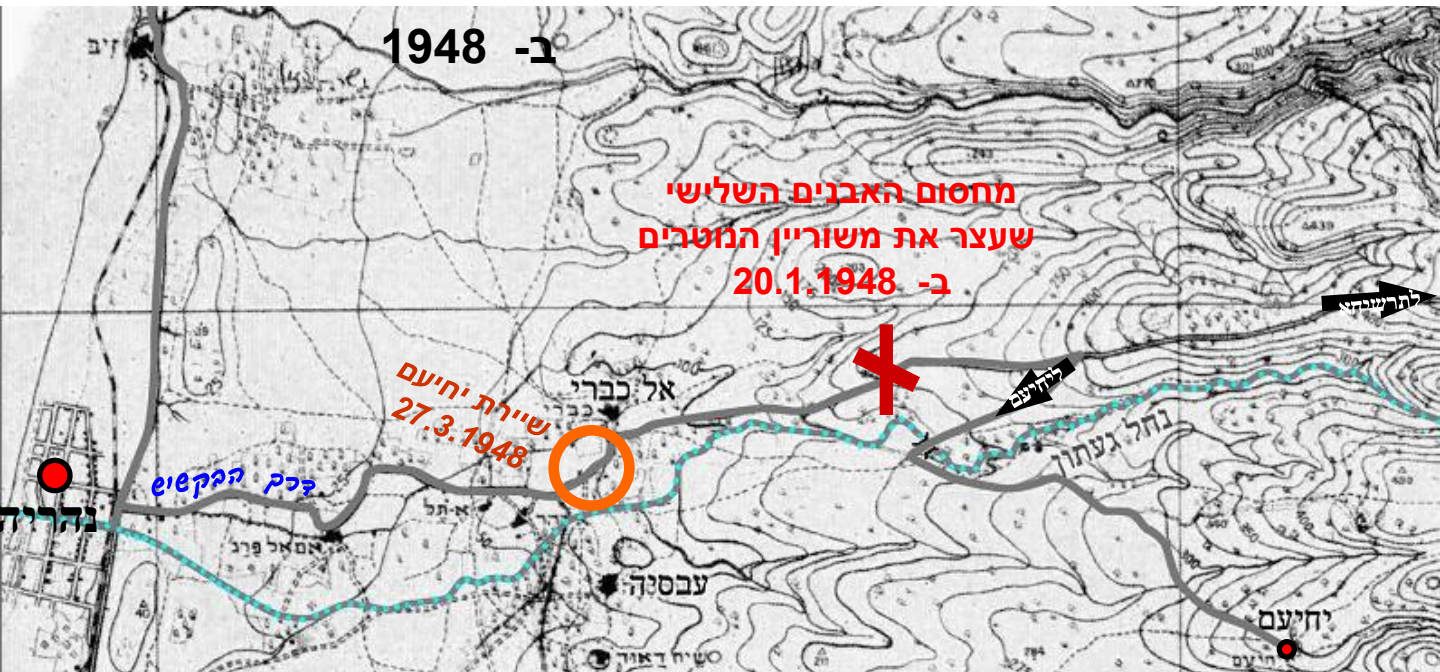
במשך השנים השתתף מיקי בעצרות הזכרון בבית העלמין בנהריה שם קבורים חלק מחללי ארוע המשורין, ובאנדרטה שהוקמה לזכר חללי שיירת יחיעם, עליה מונצחים גם שמות חללי המשורין. בשנים האחרונות לא השתתף עקב בעיות ראייה. בארועים אלה פגש מיקי לפעמים חלק מהנוטרים איתם שירת.

בנוסף, לפני מספר שנים התקיים כנס נוטרים בחניתה. בכנס השתתפו גם ברוך דנוור, דן כהן, ושמעון פרונמן. **"דנוור בא עם אשתו והוא לקח את דן טרמפ לנהריה כדי שיקח אוטובוס"**.

קשר הדוק יותר היה למיקי עם דן כהן ז"ל, והם ביקרו זה אצל זה, ושוחחו מידי פעם בטלפון. מיקי אינו יודע מי מחבריו הנוטרים נותר עדיין בחיים, ואין לו קשר עמם.

לפי מיטב זכרונו, חיים זוסמן היה תל אביבי, ולמשפחתו היה מחסן עצים באזור רחוב לוינסקי. פנחס צובנר היה מירושלים, וברוך דנוור מגבעתיים. שמעון פרונמן היה רופא שיניים בירושלים, וגר בעבר ברח' חרל"פ 42 או ברח' הרב ברלין 15.

דרכי המקשים האפולול
השתנה לאמרי
מאל קוס המדינה

הכניסה לאתר
כניסה לא מסומנת ומסוכנת מכביש מס' 89
נ"צ הכניסה:
 $+33^{\circ} 1' 7.33", +35^{\circ} 10' 45.56"$ (33.018704, 35.179322)

הכניסה לאתר:

ממזרח למערב (כשמגיעים ממעלות תרשיחא): מצומת הכניסה לנווה זיו עד הכניסה לאתר, כ- 300 מ'
ממערב למזרח (כשמגיעים מצומת כברי): מצומת הגעתון עד הכניסה לאתר, כ- 860 מ',
צריך להגיע לצומת נווה זיו ושם לבצע פניית פרסה.

גבעת המשורין

ב-20 בינואר 1948 יצא משורין ובו 12 נוסרים מנהריה ליחיעם כמידי יום, במטרה ללוות את מיכלית המים מיחיעם לנהריה, ומבלי לדעת שיחיעם מותקפת על ידי כוחות קאוקג'י. בהגיעם לכפר הערבי כברי נתקלו בדרך במחסומי אבנים ובאש חזקה מכל הכיוונים. המשורין פרץ שני מחסומים אולם במחסום השלישי נתקע. הנוטרים השיבו אש, זרקו רימונים ויצאו דרך פתח בתחתית המשורין אל מדרון נחל געתון, במטרה להגיע עם הפצועים ליחיעם. מספר נוסרים נפצעו קשה ונהרגו והשאר השיבו באש במשך כ-5 שעות בתנאי שטח נחותים, עד שהגיע כוח של המשטרה הבריטית שחילץ אותם ופינה את הנפגעים. בקרב זה נהרגו 6 מהנוטרים: אליהו אדלר ז"ל, עמוס (עמור) אסולין ז"ל, ישראל מאיר מילר ז"ל, יוסף מישיבסקי ז"ל, בנימין סודי לוי ז"ל, יוסף קליין (לוסטרטון) ז"ל. במקום שבו נעצר המשורין נמצאת היום "גבעת המשורין".

מעט היסטוריה וארכיאולוגיה

במקום היה ישוב קטן בתקופת הברזל (ימי המלוכה, ראשית האלף הראשון לספירה), בתקופה הביזנטית (מאות ה'-ז' לספירה) והצלבנית (מאה י"ג לספירה). המקום, שנקרא בערבית ח' ואקיה וח' פרח'ה, מוזכר בחוזה בין הצלבנים והממלוכים משנת 1283 לספירה. במלחמת השחרור היה במקום משלט של הפלמח ונחפרו בו תעלות קשר. השתמרות השרידים באתר דלה ובניהם ניתן לציין שרידי בית בד וגת. מצפון בריכה חצובה.

פסקל אסולין
(אחייניתו של
עמוס אסולין ז"ל)

תמר
(בתו של מיקי)

ג'ני אלרואי
(אישתו של מיקי),

מיקי אלרואי
(קראוט)

מיכה ברזניק
(בתו של דן כהן)

נטלי אסולין
(אחייניתו של
עמוס אסולין ז"ל,
אחותה של פסקל).

2013/02/28

מיקי וג'ני אלרואי עם אחיותיו התאומות של עמוס אסולין ז"ל.
השמאלית -אליס חמו, הימנית - ימנה זגורי.

תודה רבה למיקי אלרואי
ולבני משפחתו

בגבעת המשורין

2013/09/28

מיקי אלרואי
ג'ני אלרואי

תודות ומקורות

- תודה לבני משפחתו של דן כהן - על כל החומר אותו סיפר, צילם ושמר.

- תודה למיקי אלרואי - על הסיפור, כל ההסברים והסבלנות לאורך הדרך.

- תודה לנטלי ופסקל אסולין

- תודה לגייזי שביט וגדי שטרן - על חיבור עם הנוגעים בדבר.

- תודה לאנדריאס מאייר - על ההסברים, שיפוץ תמונות וזיהוי מקומות ואנשים.

- תודה ליוסי פריזם - על ההסברים וזיהוי אנשים בתמונות.

- תודה למשה מורגנשטרן - על שעות פוטושופ רבות.

- תודה לכל העוזרים במלאכה.

- ישראל גלילי, הנוטרות בתקומת המדינה: http://www.amalnet.k12.il/meida/history/1939_45/hisi2040.htm

- המרכז ללימודי תולדות רעננה: <http://moreshet.raanana.muni.il/Web/Story/Defense/Units/TheNotrim/Default.aspx>

- חיל הנוטרים:

http://www.jwmww2.org/vf/ib_items/599/%D7%97%D7%99%D7%9C%20%D7%94%D7%A0%D7%95%D7%98%D7%A8%D7%99%D7%9D.pdf

- תנועת העבודה הישראלית: [/http://tnuathaavoda.info/zope/home/100/terms/1173606797](http://tnuathaavoda.info/zope/home/100/terms/1173606797)

- סיכומונה: <http://www.sikumuna.co.il/wiki/%D7%94%D7%94%D7%92%D7%A0%D7%94>

- בית ליברמן - מוזיאון לתולדות העיר נהריה: <http://museum.rutkin.info/node/397>

-מדי הנוטרים: http://www.historama.com/online-resources/online-gallery/eretz_israel_palestine_noter_jewish_settlement_police_uniform.html

- ויקפדיה

אם מישהו מזהה בתמונות או בסיפורים בן משפחה או אדם כלשהו הקשור לפרשיה, ומעוניין ליצור קשר ולמסור מידע, שיפנה במייל אל: haimbrz@gmail.com ולנטלי אסולין: assounat@yahoo.fr

זהו להפעם

להתראות
לכם
נילי פחטר

